

Onderwijskunde

Faculteit der Maatschappij-
en Gedragwetenschappen
Universiteit van Amsterdam

Uitgave:

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

© 2012 QANU / Q314a

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

Inhoud

Rapport over de bachelor- en de masteropleiding Onderwijskunde van de Universiteit van Amsterdam	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	5
Samenstelling van de commissie.....	6
Werkwijze van de commissie.....	6
Samenvattend oordeel	9
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	13
Bijlagen.....	41
Bijlage 1: Curricula vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	43
Bijlage 2: Bezoekprogramma.....	47
Bijlage 3: Domeinspecifiek referentiekader.....	49
Bijlage 4: Eindkwalificaties.....	53
Bijlage 5: Curricula	59
Bijlage 6: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	61
Bijlage 7: Bestudeerde bijlagen en documenten.....	65
Bijlage 8. Onafhankelijkheidsverklaringen.....	67

Dit rapport is vastgesteld op 21 juni 2012

Rapport over de bacheloropleiding en masteropleiding Onderwijskunde van de Universiteit van Amsterdam

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Onderwijskunde

Naam van de opleiding: Onderwijskunde
Registratienummer CROHO: 56613
Niveau van de opleiding: bachelor
Oriëntatie van de opleiding: wo
Aantal studiepunten: 180 EC
Afstudeerrichtingen: n.v.t.
Locatie(s): Amsterdam
Variant(en): voltijd
Vervaldatum accreditatie: 31 december 2013

Masteropleiding Onderwijskunde

Naam van de opleiding: Onderwijskunde
Registratienummer CROHO: 66613
Niveau van de opleiding: master
Oriëntatie van de opleiding: wo
Aantal studiepunten: 60 EC
Afstudeerrichtingen: n.v.t.
Locatie(s): Amsterdam
Variant(en): voltijd, deeltijd
Vervaldatum accreditatie: 31 december 2013

Het bezoek van de visitatiecommissie Onderwijskunde aan de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam vond plaats op 2 maart 2012.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling: Universiteit van Amsterdam
Status van de instelling: Bekostigd
Resultaat instellingstoets: Positief onder voorwaarde

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleiding zijn opgenomen in Bijlage 6.

Samenstelling van de commissie

De beoordeling van de bachelor- en masteropleiding Onderwijskunde van de Universiteit van Amsterdam valt binnen de clusterbeoordeling Onderwijskunde, waarvoor in 2012 in totaal acht opleidingen worden beoordeeld. De commissie voor de clusterbeoordeling Onderwijskunde is samengesteld uit negen leden:

- prof. dr. J. J. G. Van Merriënboer, hoogleraar Learning and Instruction en onderzoeksdirecteur van de afdeling Educational Development and Research, Universiteit Maastricht (voorzitter);
- prof. dr. P. Van Petegem, gewoon hoogleraar Onderwijskunde, Universiteit Antwerpen (vice-voorzitter);
- prof. dr. M. Valcke, hoogleraar Instructional Sciences en hoofd van de afdeling Educational Studies, Universiteit Gent;
- prof. dr. J. Elen, gewoon hoogleraar Onderwijs- en Opleidingskunde en vicedecaan onderwijs van de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, KU Leuven;
- prof. dr. R.H. Mulder, hoogleraar Educational Science, University of Regensburg;
- drs. B. Zandsteeg, senior consultant en manager bij TriamFloat;
- drs. S. Langerak, business manager bij TriamFloat;
- P. J. Smits, student bacheloropleiding Onderwijskunde, Universiteit Twente;
- T. Hoogerwaard BSc, student masteropleiding Onderwijskunde, Universiteit Utrecht.

De Curricula Vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Voor ieder bezoek werd op basis van eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit vijf commissieleden. Om de consistentie binnen het cluster te waarborgen heeft de voorzitter, prof. dr. J. J. G. Van Merriënboer, alle bezoeken bijgewoond. Omdat er voor het bezoek aan de Open Universiteit sprake zou zijn van een belangenconflict was prof. dr. J. J. G. Van Merriënboer tijdens dit bezoek als toehoorder aanwezig. Ook prof. dr. P. Van Petegem heeft alle bezoeken bijgewoond.

Coördinator van de clustervisitatie Onderwijskunde was mw. N.M. Verseput MSc, medewerker van QANU. Zij was tevens de projectleider van het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam en de Open Universiteit. Tijdens de overige bezoeken aan de Universiteit Utrecht, Universiteit Twente en de Rijksuniversiteit Groningen was drs. T. Busing als projectleider aanwezig. Ook de projectleiders speelden een belangrijke rol in het bewaken van de consistentie. De coördinator was aanwezig bij de eindvergadering van de bezoeken, enerzijds om de bevindingen van de voorgaande bezoeken in te brengen, en anderzijds om de commissie te attenderen op haar wijze van oordelen. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de projectleiders om de beoordelingen op elkaar af te stemmen. De betrokken projectleiders hebben alle rapporten gelezen.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op 23 februari 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd het Domeinspecifieke Referentiekader Onderwijskunde besproken. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 3 van dit rapport.

Bij ontvangst van de zelfstudies van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudies in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden die deelnamen aan het betreffende bezoek. De commissieleden lazen de zelfstudies en formuleerden vragen die aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen tot een samengesteld document. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de zelfstudies lazen de commissieleden gezamenlijk minimaal vijftien scripties per opleiding.

Visitatiebezoeken

Een overzicht van het bezoekprogramma is opgenomen als Bijlage 2 bij dit rapport. Tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek werd de visitatie concreet voorbereid. Tijdens het bezoek zelf is gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsbestuur, studenten, docenten, alumni, de opleidingscommissie en de examencommissie. Daarnaast werd per opleiding gesproken met student- en docentvertegenwoordigers van de beoordeelde opleidingen.

Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaren gesproken en met docenten en begeleiders van beide opleidingen. Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van het bezoek gebruikt voor een discussie over de beoordeling van de opleidingen en voor de voorbereiding op de mondelinge rapportage. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Beslisregels

De visitatie is uitgevoerd conform de beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO (versie van november 2011). In dit accreditatiestelsel is zowel voor de beoordeling op standaardniveau als voor de algemene conclusie over de opleiding als geheel een vierpuntsschaal voorgeschreven (onvoldoende, voldoende, goed, excellent). De commissie heeft de beoordelingsschalen van de NVAO gevolgd. Deze zijn:

- de beoordeling ‘onvoldoende’ wijst erop dat een standaard, of de opleiding, niet aan de gangbare basiskwaliteit voldoet en op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen vertoont;
- de beoordeling ‘voldoende’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en over de volle breedte een acceptabel niveau vertoont;
- de beoordeling ‘goed’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit;

- de beoordeling ‘excellent’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit en als een (inter)nationaal voorbeeld geldt.

Uitgangspunt van de beoordeling is ‘voldoende’, waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel ‘voldoende’ toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan.

Rapportages

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is deze aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam

Het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam vond plaats op 2 maart 2012 in Amsterdam. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 2 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

De commissie die de bachelor- en masteropleiding Onderwijskunde van de Universiteit van Amsterdam beoordeelde bestond uit:

- prof. dr. J. J. G. Van Merriënboer, hoogleraar Learning and Instruction en onderzoeksdirecteur van de afdeling Educational Development and Research, Universiteit Maastricht (voorzitter);
- prof. dr. P. Van Petegem, gewoon hoogleraar onderwijskunde, Universiteit Antwerpen
- prof. dr. R.H. Mulder, hoogleraar Educational Science, University of Regensburg;
- drs. B. Zandsteeg, senior consultant en manager bij TriamFloat;
- P.J. Smits, student bacheloropleiding Onderwijskunde, Universiteit Twente.

De commissie werd ondersteund door mw. N.M. Verseput MSc.

Het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de twee genoemde opleidingen.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleiding heeft de commissie voorafgaand en tijdens de visitatie meerdere producten beoordeeld. Om het gerealiseerde eindniveau van opleidingen te bepalen hebben de coördinator en voorzitter van de visitatiecommissie 15 scripties geselecteerd (zie Bijlage 7). De scripties werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers.

Samenvattend oordeel over de kwaliteit van de bachelor- en masteropleiding Onderwijskunde

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Onderwijskunde over de bachelor- en masteropleiding Onderwijskunde aan de Universiteit van Amsterdam. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de zelfstudie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde scripties, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor beide opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat beide opleidingen en zowel de voltijd- als de deeltijdvariant van de masteropleiding voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor beide opleidingen en varianten als **voldoende**.

De commissie concludeert dat het Domeinspecifiek Referentiekader Onderwijskunde een adequaat beeld schetst van het kennisdomein onderwijskunde. Ondanks enkele aanbevelingen biedt het kader voldoende houvast om te verifiëren of de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen voldoen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen. Met inachtneming van de herziening van eindkwalificaties die nog plaats zal vinden voor de masteropleiding, concludeert de commissie dat de eindkwalificaties aansluiten op het kader en de aanvullingen die de commissie hierop heeft gedaan. Daarmee voldoen de eindkwalificaties aan de eisen die aan een afgestudeerde Onderwijskundige op wetenschappelijk niveau gesteld mogen worden. Ook stelt de commissie vast dat de eindkwalificaties aansluiten op het profiel en de oriëntatie van de Amsterdamse opleidingen Onderwijskunde. De opleidingen zijn zowel wetenschappelijk als beroepsgeoriënteerd en beogen professionals op te leiden gericht op beleidsadvisering met sterk ontwikkelde academische vaardigheden. Met name voor de bacheloropleiding geldt dat de beroepspraktijk beter in kaart gebracht moet worden zodat sprake is van een helder uitstroomprofiel, zowel voor zittende als kiezende studenten.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor beide opleidingen en varianten als **voldoende**.

Zowel het bachelor- als het mastercurriculum is recentelijk vernieuwd en in het collegejaar 2010-2011 van start gegaan. De commissie concludeert dat de inhoud en het niveau van de bachelor- en mastervakken adequaat is en waarborgt dat afgestudeerden voldoen aan de eindkwalificaties van de opleidingen. De opbouw van en samenhang tussen de vakken wordt echter onvoldoende duidelijk door de beschrijving van vier algemene leerlijnen in de bacheloropleiding en de wijze waarop wordt toegewerkt naar het vermogen om kennis te produceren in de masteropleiding. Hoewel de leerlijn *Methoden en technieken* samen met de continue aandacht voor academisch schrijven inzicht biedt in de vertaling van de wetenschappelijke oriëntatie in de curricula, is er in beide opleidingen geen lijn te ontdekken gericht op beleid en advisering, terwijl hier in de afzonderlijke vakken wel degelijk aandacht aan wordt besteed (zelfs meer dan voorheen). De commissie raadt aan om te expliciteren waar en in welke volgorde deze thema's aan bod komen, zodat voor studenten en buitenstaanders duidelijk wordt hoe het geheel aan vakken leidt tot typisch Amsterdamse

Onderwijskundigen. Dit zal tevens bijdragen aan het vergroten van de aandacht voor de beroepsoriëntatie van de opleidingen, zodat ook deze voor studenten meer zichtbaar wordt.

De commissie kan zich vinden in het didactisch concept, het constitutionele leermodel. De werkvormen die worden toegepast zijn echter niet zo innovatief als van een onderwijskundige opleiding verwacht zou mogen worden. Dit is gesignaleerd door de opleiding, en er zijn vernieuwingen doorgevoerd in het eerste jaar. De commissie heeft er vertrouwen in dat er over een aantal jaar sprake zal zijn van een modernere invulling van het onderwijs. Daarnaast is het aantal contacturen in de masteropleiding relatief laag, mede om tegemoet te komen aan de studenten die de deeltijdvariant van de opleiding volgen. De commissie wijst in dit verband op een mogelijke toekomstige richtlijn vanuit de politiek voor een minimaal aantal contacturen per week.

De voorzieningen en studieondersteuning zijn volgens de commissie adequaat. De studievoortgang en de uitval van studenten zou echter beter gemonitord moeten worden, aangezien deze fors is. De opleidingen hebben maatregelen getroffen om het studietempo te verhogen, maar hebben geen beeld van de reden van uitvallende studenten, terwijl de cijfers niet stroken met de indruk die in de praktijk bestaat van gemotiveerde en betrokken studenten. Daarnaast beoordeelt de commissie ook de instroom als bedreigend laag. De opleiding heeft in dit kader al adequate maatregelen genomen, maar zou hier mogelijk nog terrein kunnen winnen door een heldere profilering, meer focus in het eerste jaar maar ook in latere jaren op de onderwijskundige beroepspraktijk en het aantrekken van internationale studenten. Ook zal het verder intensiveren van het onderwijs nodig zijn om te voorkomen dat studenten die relatief weinig uren aan hun studie besteden de opleiding succesvol doorlopen, en de opleiding als geheel minder serieus genomen wordt.

De commissie concludeert dat er sprake is van een goede staf bestaande uit voldoende en grotendeels gepromoveerde docenten. Daarnaast is vanuit de faculteit oog voor de werkdruk en het professionaliseren van docenten en worden docenten actief betrokken bij de kwaliteit van het onderwijs doordat zij de evaluatieresultaten van hun eigen vak evalueren en betrokken worden bij het collegiaal overleg dat regelmatig plaatsvindt. De commissie zou graag zien dat dit overleg geformaliseerd wordt en dat ook studenten hierbij betrokken worden.

Naar aanleiding van de documenten die zij heeft ingezien en de gesprekken die zij heeft gevoerd tijdens de visitatie constateert de commissie dat er in de afgelopen tijd bijzonder veel initiatieven zijn ontplooid om de kwaliteit van de opleidingen te bevorderen, zoals het aanstellen van een hoogleraar, het vergroten van de aandacht voor de beroepspraktijk, het maken van een start met innovatieve werkvormen en het vergroten van de aandacht voor docentprofessionalisering. Ondanks de kritische opmerkingen die de commissie heeft ten aanzien van de (zichtbaarheid van) aandacht voor de beroepspraktijk, de uitwerking van het didactische concept, de instroom en rendementen en de betrokkenheid van studenten bij kwaliteit zorg, heeft de commissie er vertrouwen in dat er voldoende zicht bestaat op en controle uitgeoefend wordt op de kwaliteit van de opleidingen. De verbeterpunten die de commissie benoemde waren steeds al gesignaleerd en in mindere of meerdere mate geïmplementeerd in de opleidingen. De commissie vertrouwt er op basis van de documentatie en gesprekken dan ook op dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit van het personeel, en de opleidingsspecifieke voorzieningen, de toegelaten studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor beide opleidingen en varianten als **voldoende**.

De commissie concludeert dat er op dit moment sprake is van een aantal adequate ontwikkelingen ter verbetering van het systeem van toetsing. De commissie waardeert deze initiatieven, die zullen leiden tot een systeem van toetsing waarbij toetsing en beoordeling minder afhankelijk wordt van de individuele docent. Tegelijkertijd vraagt zij aandacht voor de tijd en inzet die deze maatregelen vereisen. De examencommissie zal zich volgens de commissie gedurende dit proces proactief op moeten stellen. Uiteindelijk zal het systeem van toetsing meer transparant en uniform moeten worden opgezet. De commissie benadrukt het belang van het doorvoeren van een beoordelingsformulier voor de scriptie in de masteropleiding op korte termijn. Naast het opstellen van criteria en formulieren hecht de commissie ook waarde aan het ondersteunen en trainen van docenten op dit vlak, waarmee een goede start is gemaakt. Er is volgens de commissie sprake van een adequate en afgestemde mix van toetsvormen, ook zijn de inhoud en het niveau van de toetsen die de commissie bestudeerd heeft in orde. Ondanks de noodzakelijke ontwikkelingen die nog doorgevoerd zullen moeten worden om het toetsysteem te optimaliseren is de commissie er van overtuigd dat gedurende de opleidingen voldoende valide en betrouwbaar wordt getoetst of studenten de eindkwalificaties behaald hebben.

Om het eindniveau van de studenten te bepalen heeft de commissie scripties ingezien van de bacheloropleiding en van de deeltijd en voltijdvariant van de masteropleiding. Op basis van deze scripties, de extra onderzoeksverslagen die zij heeft ingezien tijdens de visitatie en de informatie die zij heeft ontvangen over de uitstroom van beide opleidingen stelt zij vast dat studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. De commissie is onder de indruk van de inhoud en het niveau van de scripties en stelt vast dat de aandacht die in de opleidingen bestaat voor academisch schrijven hieruit duidelijk naar voren komt. Wel vraagt zij aandacht voor de beperkte mate waarin op dit moment gerefereerd wordt aan internationale literatuur. Het verdient volgens de commissie aanbeveling om de scriptieonderwerpen meer te laten aansluiten op de onderzoeksexpertise van de docenten. Studenten zullen dan meer dan nu het geval is deel uitmaken van de onderzoeksgemeenschap en zich profileren binnen het Amsterdamse profiel.

Bacheloropleiding Onderwijskunde

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Onderwijskunde - voltijdvariant

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

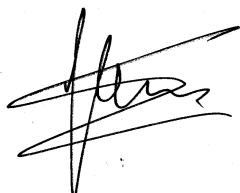
Masteropleiding Onderwijskunde - deeltijdvariant

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

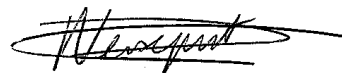
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 21 juni 2012

prof. dr. J. J. G. Van Merriënboer

mw. N.M. Verseput MSc

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

1.1. Bevindingen

In deze standaard wordt allereerst inzicht gegeven in de bevindingen van de commissie ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1.1.). Vervolgens wordt ingegaan op het profiel (1.1.2.), de oriëntatie (1.1.3.) en de eindkwalificaties (1.1.4.) van de opleidingen Onderwijskunde aan de Universiteit van Amsterdam.

1.1.1. Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Onderwijskunde hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 3). Hierover heeft afstemming plaatsgevonden via de Kamer Pedagogiek en Onderwijskunde van het landelijk disciplineoverleg Sociale Wetenschappen.

De commissie heeft vastgesteld dat het kader een adequaat beeld schetst van het kennisdomein Onderwijskunde, waarbij relevante thema's uitgewerkt zijn op micro-, meso- en macroniveau. Daarnaast wordt helder uiteengezet over welke specifieke kennis en vaardigheden onderwijskundigen over het algemeen zouden moeten beschikken.

De commissie mist in de domeinbeschrijving een signalering van trends. Zo is het thema kwaliteitszorg (op mesoniveau) niet expliciet terug te vinden, terwijl aandacht voor kwaliteitszorg in de praktijk sterk opkomend is. Volgens de commissie komt dit thema wel voldoende aan bod binnen de vertaling naar kennis en vaardigheden; zij is bij het bestuderen van de eindkwalificaties dan ook nagegaan of voldoende aandacht bestaat voor het thema kwaliteitszorg. Andere thema's, met name gericht op de toeleverende disciplines als economie, recht en neurowetenschap, worden wel beschreven, maar zijn niet uitgewerkt in specifieke kennis en vaardigheden. Ook deze thema's heeft de commissie meegenomen bij het bestuderen van de eindkwalificaties in het licht van de domeinbeschrijving. Als laatste is zij ook steeds nagegaan in welke mate aandacht is voor de thema's onderwijspsychologie en internationalisering.

Daarnaast is de commissie nagegaan hoe de instellingen zichzelf positioneren binnen Europa en de rest van de wereld. Zij stelt vast dat er sprake is van meer verwantschap tussen de Nederlandse opleidingen Onderwijskunde en opleidingen Educational Sciences in het buitenland dan in het kader wordt gesuggereerd. De commissie adviseert de instellingen om deze raakvlakken op te zoeken en relevante relaties te benutten, bijvoorbeeld door internationale studenten aan te trekken om zo de over het algemeen kwetsbaar lage instroom te verhogen.

Als laatste zou de commissie graag meer inzicht hebben in de landelijke visie die bestaat op de toegevoegde waarde en het belang van universitaire onderwijskunde-opleidingen, zowel

maatschappelijk als wetenschappelijk. Zij suggereert om naast de klassieke beschrijving van kennis en vaardigheden ook te denken aan een beschrijving van te ontwikkelen competenties, waardoor het doel van de opleidingen helder in kaart gebracht kan worden. De deels opleidingsspecifieke competenties kunnen volgens de commissie tevens bijdragen aan het creëren van een helder profiel voor de opleidingen zelf en voor (aankomende) studenten, en inzage geven in de bestaande accenten van en verschillen tussen de opleidingen Onderwijskunde in Nederland.

1.1.2. Profiel

In de zelfstudie wordt beschreven dat de opleidingen Onderwijskunde aan de Universiteit van Amsterdam van oudsher een sterke nadruk op het meso- en macroniveau van het wetenschapsgebied kennen. Sinds de vorige visitatie is een verandering in gang gezet die tot doel heeft het microniveau nadrukkelijker een plaats te geven in de bachelor- en masteropleiding. De Amsterdamse onderwijskunde wil zich hiermee binnen de onderwijswetenschappen profileren als een brede opleiding waarin studenten kennis maken met het gehele terrein van de onderwijskunde, van het onderwijsbeleid en organisatiewetenschap op landelijk en internationaal niveau tot onderwijsleerprocessen en curricula. Binnen deze verschuiving in oriëntatie blijft de opleiding een sterke nadruk houden op de maatschappelijke inbedding van het onderwijs, met daarbij specifieke aandacht voor de gevolgen van ongelijkheid en diversiteit voor zowel onderwijsbeleid als onderwijsuitvoering. De directe (grootstedelijke) omgeving van de opleiding geeft daar als vanouds alle aanleiding voor en biedt terzake uitgelezen kansen.

De commissie vindt de beschrijving die in de zelfstudie wordt gegeven van het profiel van de opleidingen niet geheel consistent. Het expliciete accent dat gelegd wordt op het microniveau kan zij niet plaatsen. Tijdens het bezoek werd er door de verschillende gesprekspartners geen eenduidige invulling gegeven van het begrip microniveau in de context van deze opleidingen. Daarnaast krijgt het microniveau slechts beperkt aandacht binnen de opleidingen, en wordt dit niveau in die gevallen steeds gerelateerd aan de overheersende focus op beleids- en adviesniveau. Hoewel de commissie zich kan vinden in de gedachte dat studenten ook voldoende met het microperspectief in aanraking dienen komen, zodat zij een beeld hebben van de effecten van beleid en advies op dit niveau, adviseert zij de opleidingen om zich hiermee niet te profileren.

Tijdens de gesprekken die de commissie gevoerd heeft, kreeg zij een beter beeld van het Amsterdamse profiel. Zij heeft vastgesteld dat vanuit het kernthema ‘beleidsvorming en advisering ten behoeve van het reguliere onderwijs’ de breedte in wordt gegaan, doordat dit thema benaderd wordt vanuit de verschillende niveaus. Zij adviseert om dit profiel helder te expliciteren en communiceren richting externen, met name richting studenten uit het VWO die nog een studiekeuze moeten maken. Zij zullen zo een helder en realistisch beeld krijgen van de opleiding (zie 2.1.5.).

De commissie is positief over het feit dat de opleidingen hun onderwijs inbedden in de Amsterdamse grootstedelijke context en op deze wijze gebruik maken van het gegeven dat zij zich in een biotoop bevinden. Zij adviseert om deze invalshoek nog sterker te benadrukken en door te voeren in het onderwijs, zodat de opleidingen zich hiermee duidelijk kunnen onderscheiden.

1.1.3. Oriëntatie

De commissie is nagegaan in welke mate de Amsterdamse opleidingen Onderwijskunde wetenschappelijk dan wel beroepsgeoriënteerd zijn. In de zelfstudie wordt beschreven dat de

bacheloropleiding beoogt studenten op te leiden tot academisch gevormde onderwijskundige professionals, door hen kennis en inzicht te laten verwerven op een aantal hoofdpunten van de onderwijskunde en algemene (sociaal)wetenschappelijke vaardigheden te onderwijzen. Het uiteindelijke doel is het bereiken van een niveau van academische vorming die de afgestudeerde in staat stelt om op academisch werk- en denkniveau in een arbeidsorganisatie te functioneren en die een solide basis biedt voor het volgen van een hierop aansluitende masteropleiding.

De masteropleiding stelt zich volgens de zelfstudie ten doel om studenten op te leiden tot onderwijskundige professionals die als zelfstandige of in een arbeidsorganisatie op academisch niveau kunnen functioneren. Deze professionaliteit is in het vernieuwde programma gegrondvest op verschillende inhoudelijke deelgebieden van de onderwijskunde. Tezamen bereiden de eindkwalificaties de student voor op het functioneren op verschillende posities binnen organisaties met een uiteenlopende functie in de onderwijs- en opleidingssector.

De commissie kan zich vinden in het algemene uitgangspunt van de opleidingen dat tijdens de gesprekken verduidelijkt werd; het opleiden van professionals gericht op beleidsadviesing met sterk ontwikkelde academische vaardigheden. Echter, vooral voor de bacheloropleiding geldt dat er bij de opleiding, en daarmee ook bij de studenten, geen helder beeld bestaat van de beroepspraktijk. Hoewel er natuurlijk sprake is van een brede uitstroom moet de focus van de opleiding op beleidsadviesing binnen het reguliere onderwijs het volgens de commissie mogelijk maken om een aantal representatieve voorbeelden te expliciteren en aan de hand hiervan de beoogde arbeidsmarkt in kaart te brengen. Dit zal moeten leiden tot een helder uitstroombestand dat voor studenten duidelijk maakt waartoe zij opgeleid worden.

1.1.4. Eindkwalificaties

De eindkwalificaties van de opleidingen Onderwijskunde zijn opgenomen in Bijlage 4. De eindkwalificaties van de bacheloropleiding zijn in de eerste helft van het studiejaar 2011-2012 herzien; zowel de oude als de huidige eindkwalificaties zijn opgenomen in de bijlage. In de zelfstudie wordt beschreven dat de oorspronkelijke eindkwalificaties naar het oordeel van het huidige docententeam niet voldeden aan de huidige visie op de inhoud van de opleiding en de (inter)nationale verwachtingen van bachelorstudenten. Naast het feit dat de focus van de opleiding verschoven is, ontbraken eindkwalificaties gericht op methoden en technieken en is de eindkwalificatie gericht op ICT-vaardigheden verouderd. Ook de eindkwalificaties van de masteropleiding Onderwijskunde zullen in de komende periode worden herzien. Voor de voltijd- en deeltijdvariant van de masteropleiding gelden dezelfde eindkwalificaties.

De commissie is nagegaan of de eindkwalificaties aansluiten op het profiel en de oriëntatie geschetst door de opleidingen en op het Domeinspecifiek Referentiekader en de aanvullingen die de commissie daarop heeft gedaan. Zij stelt vast dat de eindkwalificaties van zowel de bachelor- als de masteropleiding adequaat zijn geformuleerd en voldoen aan de eisen die aan een afgestudeerde Onderwijskundige op wetenschappelijk niveau gesteld mogen worden. Daarbij is duidelijk het onderscheid vast te stellen tussen de eindkwalificaties op bachelorniveau en de eindkwalificaties op masterniveau. Daarnaast heeft de commissie vastgesteld dat de opleidingen de eindkwalificaties bijstellen als ontwikkelingen binnen de curricula hiertoe aanleiding geven.

1.2. Overwegingen

De commissie is nagegaan of de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen Onderwijskunde aan de Universiteit van Amsterdam wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie zijn geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen. Zij heeft de eindkwalificaties in dat kader afgezet tegen het Domeinspecifiek Referentiekader en het profiel en de oriëntatie van de opleidingen.

De commissie concludeert dat het Domeinspecifiek Referentiekader Onderwijskunde een adequaat beeld schetst van het kennisdomein onderwijskunde, de daarbinnen vallende relevante thema's op micro-, meso- en macroniveau en de algemene kennis en vaardigheden waarover afgestudeerden zouden moeten beschikken. Zij zou de instellingen willen aanraden om enkele actuele thema's nadrukkelijker te expliciteren, en de toegevoegde waarde van universitaire onderwijskundige opleidingen in Nederland en hun positionering ten opzichte van buitenlandse opleiding sterker neer te zetten. Ondanks deze aanbeveling biedt het kader voldoende houvast om te verifiëren of de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen voldoen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen.

Met inachtneming van de herziening van eindkwalificaties die nog plaats zal vinden voor de masteropleiding, concludeert de commissie dat de eindkwalificaties aansluiten op het Domeinspecifiek Referentiekader en de aanvullingen die zij hierop heeft gedaan. Daarmee voldoen de eindkwalificaties aan de eisen die aan een afgestudeerde Onderwijskundige op wetenschappelijk niveau gesteld mogen worden. Ook stelt de commissie vast dat de eindkwalificaties aansluiten op het profiel en de oriëntatie van de Amsterdamse opleidingen Onderwijskunde.

Met name tijdens de gesprekken heeft de commissie een duidelijk beeld gekregen van het Amsterdamse profiel; vanuit het kernthema 'beleidsvorming en advisering ten behoeve van het reguliere onderwijs' wordt de breedte ingegaan door dit thema te benaderen vanuit micro, meso- en macroniveau. Hierbij ligt een accent op maatschappelijke inbedding van het onderwijs gerelateerd aan de directe grootstedelijke omgeving. De opleidingen zijn zowel wetenschappelijk als beroepsgeoriënteerd en beogen professionals op te leiden gericht op beleidsadviesing met sterk ontwikkelde academische vaardigheden. Met name voor de bacheloropleiding geldt dat de beroepspraktijk beter in kaart gebracht moet worden zodat sprake is van een helder uitstroomprofiel, zowel voor zittende als kiezende studenten.

1.3. Conclusie

Bacheloropleiding Onderwijskunde: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Onderwijskunde - voltijdvariant: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Onderwijskunde - deeltijdvariant: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

2.1. Bevindingen

In deze standaard wordt allereerst inzicht gegeven in de opbouw van en samenhang binnen de curricula (2.1.1.). Vervolgens wordt ingegaan op de mate waarin de eindkwalificaties en de oriëntatie van de opleidingen zijn vertaald binnen de curricula (2.2.2.) en op het didactische concept (2.2.3.). Tot slot staan de volgende onderwerpen centraal: voorzieningen en ondersteuning (2.2.4.) instroom, studielast en rendementen (2.2.5.), onderwijsgevend personeel (2.2.6.) en opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg, waarbij tevens wordt beschreven welke verbetermaatregelen zijn doorgevoerd naar aanleiding van de vorige visitatie (2.2.7.).

2.1.1. Curricula

Bacheloropleiding Onderwijskunde

Het vernieuwde bachelorprogramma Onderwijskunde (zie Bijlage 5), dat in collegejaar 2010-2011 van start is gegaan, kent een gezamenlijke propedeuse met Pedagogische wetenschappen. In dit jaar komen naast de vakken *Inleiding Pedagogiek* en *Inleiding Onderwijskunde* basisdisciplines als Geschiedenis, Filosofie en Psychologie aan bod. Daarnaast volgen studenten het vak *Algemene Methodenleer en Statistiek (AMLS)*, volgen zij practicumgroepen en schrijven zij een onderzoeksvoorstel. In het tweede jaar komen verschillende vakken specifiek gericht op onderwijskunde aan bod, gericht op thema's als globalisering, pedagogiek, curriculum, instructie en ICT. Daarnaast bevat dit jaar keuzeruimte en de vakken *Wetenschapsfilosofie* en *Toegepaste Methodenleer en Statistiek (TMLS)*. Het derde jaar bevat vakken gericht op onderwijsbeleid, sociologie en schoolorganisatie. Daarnaast volgen studenten het vak *Testconstructie* en een onderzoekspracticum, schrijven zij een bachelorscriptie en biedt dit jaar ruimte voor keuzevakken.

De keuzeruimte kunnen studenten invullen met vakken die vanuit de eigen opleiding worden aangeboden of met vakken uit andere opleidingen. In de praktijk blijken studenten vooral te kiezen voor keuzevakken van de eigen opleiding en van Pedagogische wetenschappen. Daarnaast zijn keuzevakken van Sociologie en Bedrijfskunde populair.

Volgens de zelfstudie zijn in het programma vier lijnen te onderscheiden gericht op interne structuur en samenhang. De eerste lijn is gericht op het ontwikkelen van kennis, vaardigheid en inzicht op het gebied van de onderwijskunde, van basisdisciplines en vakken op inleidend niveau in de propedeuse tot verdiepende vakken in het tweede en derde jaar. Daarnaast bestaat er een lijn genaamd *Methoden en technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek*, gericht op de verwerving van onderzoeksvaardigheden, zowel op de algemene sociaalwetenschappelijke methodenleer en statistiek, als op het leren onderzoek doen. De derde lijn die onderscheiden wordt is gericht op de voorbereiding van studenten op de masteropleiding. Tot slot onderscheidt de opleiding een lijn gerelateerd aan de keuze voor de werkvormen, van

grootschalige hoorcolleges met practicumgroepen in de propedeuse tot het aanbieden van al het onderwijs in een mix van hoor- en werkcolleges vanaf het derde jaar.

Masteropleiding Onderwijskunde

In de zelfstudie wordt beschreven dat ook de inhoud en opzet van de masteropleiding Onderwijskunde met ingang van het collegejaar 2010-2011 is veranderd. Het curriculum is opgenomen in Bijlage 5. Deeltijdstudenten volgen exact hetzelfde programma als voltijdstudenten. Het verschil is dat zij het programma spreiden over anderhalf of twee jaar, terwijl de voltijdstudenten het programma binnen een jaar volgen. In deze rapportage zal daarom alleen wanneer dit relevant is worden verwezen naar de deeltijdvariant van de opleiding. De overige bevindingen gelden voor beide varianten.

In vergelijking met de bacheloropleiding is de nadruk op inhoudelijke verdieping en het vermogen om kennis te produceren kenmerkend voor de masteropleiding. Verdieping en verbreding van kennis en inzicht komen in het bijzonder tot uiting in het cursorisch onderwijs, dat geconcentreerd is in het eerste semester van het opleidingsjaar. De *Masterclass Onderwijsonderzoek* is voornamelijk bedoeld om studenten voor te bereiden op het zelfstandig ontwerpen, beoordelen en uitvoeren van empirisch onderwijskundig onderzoek. Daarmee vormt dit vak de schakel tussen theoretische, praktische en onderzoeksaspecten van de opleiding en een overgang naar de scriptie. Het kennisproducerende element van de opleiding komt met name tot uiting in de stage- en onderzoeksactiviteiten, die tezamen 36 EC omvatten. In de stage moet de student laten zien in staat te zijn eerder verworven kennis en vaardigheden reflectief toe kunnen passen binnen een voor de onderwijskunde relevant werkterrein. De scriptie beoogt studenten in staat te stellen om op basis van systematische en kritische literatuurstudie onderzoekbare vraagstellingen te formuleren en empirisch te onderzoeken met behulp van de benodigde methoden en technieken.

Gedurende de masteropleiding krijgen studenten in toenemende mate mogelijkheden om hun eigen accenten in de studie aan te brengen en daarmee het programma een individuele inkleuring te geven. Zo kunnen studenten bij *Beleid en organisatie* voor het afsluitende paper een eigen accent kiezen binnen de twee hoofdthema's van het vak. Voor de afsluiting van *Onderwijs en diversiteit* zoeken studenten zelf een school en maken zij met de school een keuze voor een onderwerp en vraagstelling voor een beleidsnotitie. In de *Masterclass* ten slotte zijn studenten vrij bij het kiezen van een onderwerp voor hun onderzoeksvoorstel. Bij de keuze voor stage en scriptieonderwerp staan de eigen leerdoelen en voorkeuren van studenten centraal.

Opbouw en samenhang

De commissie is nagegaan of de curricula van de bachelor- en masteropleiding logisch zijn opgebouwd en samenhang vertonen. Zij concludeert dat de opbouw en samenhang van beide programma's onvoldoende geëxpliciteerd is.

De leerlijnen aan de hand waarvan de samenhang in de bacheloropleiding wordt toegelicht, gelden volgens de commissie in principe voor ieder bachelorprogramma, en dragen daarmee, met uitzondering van de lijn *Methoden en technieken*, niet bij aan het expliciteren van de opbouw en samenhang van dit specifieke bachelorprogramma. De opbouw van en samenhang tussen de vakken van het bachelorcurriculum zou volgens de commissie verbeterd en duidelijker zichtbaar gemaakt moeten worden. Dit wordt bevestigd door evaluatieresultaten waaruit blijkt dat een deel van de studenten ontevreden is over de samenhang in het programma.

De commissie kan zich vinden in de gedachte achter de opbouw van het masterprogramma, waarbij van verdieping en verbreding van kennis wordt toegewerkt naar het verrichten van zelfstandig onderzoek en het vermogen om kennis te produceren. Maar ook voor dit programma geldt dat de keuze voor en samenhang tussen de cursorische vakken voor de commissie niet geheel duidelijk is.

Bij zowel de bachelor- als de masteropleiding mist de commissie inzicht in de wijze waarop het profiel van de opleiding, en daarmee de aandacht voor de thema's beleid en advisering tot uiting komt in de vakken, en de aansluiting die hierbij bestaat tussen de vakken. Tijdens de visitatie heeft zij begrepen dat dit gemis ook vanuit de opleidingen zelf is gesignaleerd. In de afgelopen periode is daarom in de afzonderlijke vakken duidelijker aandacht besteed aan deze thema's (zie 2.1.2). De commissie heeft hiervoor waardering, en moedigt de opleidingen aan om deze ontwikkeling door te zetten. Zij adviseert om de opbouw van de aandacht die besteed wordt aan de thema's in de vorm van een leerlijn gelijk aan de lijn *Methoden en technieken* te expliciteren, zodat voor studenten en buitenstaanders duidelijk wordt hoe het geheel aan vakken leidt tot typisch Amsterdamse onderwijskundigen.

2.1.2. Vertaling eindkwalificaties en oriëntatie

De commissie is nagegaan in hoeverre de door de opleidingen geformuleerde oriëntatie en eindkwalificaties terug zijn te vinden in de curricula, en in welke mate aandacht is voor internationalisering. Zij heeft de tabellen bestudeerd die zijn opgenomen in de zelfstudie, waarin is aangegeven welke onderdelen van de opleidingen gekoppeld zijn aan welke eindkwalificaties en Dublin Descriptoren. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie inzicht gehad in de beschrijving, het studiemateriaal en de toetsen van verschillende vakken. Zij stelt vast dat de inhoud en het niveau van de bachelor- en mastervakken adequaat is en waarborgt dat afgestudeerden voldoen aan de geformuleerde eindkwalificaties.

Wetenschappelijke oriëntatie

De wetenschappelijke oriëntatie in de bacheloropleiding komt tot uiting door de daarop gerichte leerlijn *Methoden en technieken*. De leerlijn bestaat uit het vak *AMLS*, waarin de grondbeginselen van de methodenleer en de beschrijvende statistiek aan de orde komen en het schrijven van een onderzoeksvoorstel in het eerste jaar. In het tweede jaar vindt in het vak *TMLS* een verdere toespitsing en uitwerking plaats. In het derde bachelorjaar is er het vak *Testconstructie* en toepassing van het geleerde op onderwijskundig onderzoek; in het *Onderzoekspracticum* voeren studenten onder begeleiding een eigen empirisch onderzoek uit. In de *bachelorscriptie* voeren studenten individueel een literatuuronderzoek uit.

Volgens de zelfstudie is binnen alle onderdelen van de masteropleiding aandacht voor wetenschappelijke theorievorming en het verwerven van academische kennis, vaardigheden en inzichten. Zo vindt in de masterclass *Onderwijsonderzoek* naast herhaling van eerder behandelde methodologische kennis en vaardigheden, ook een verdieping plaats aan de hand van voorbeelden van eigen onderzoek van de afdeling. Ter voorbereiding op de masterscriptie schrijven studenten een onderzoeksvoorstel dat zij presenteren op een miniconferentie. Tijdens de stage en bij het werken aan de masterscriptie wordt een toenemend beroep gedaan op het vermogen van studenten om opgedane kennis en vaardigheden reflectief toe te passen en verder te ontwikkelen.

De commissie heeft waardering voor de nadrukkelijke aandacht die in beide opleidingen bestaat voor methoden en technieken, doordat dit thema in verschillende vakken en jaren terugkomt en daardoor als een leerlijn door de opleiding heen loopt. Zoals ook in de zelfstudie wordt gesignaleerd, betreurt de commissie het dat de toepassing van deze leerlijn in

de practicumgroepen in het tweede jaar van de bacheloropleiding op dit moment nog onderbroken wordt, aangezien de bemensing hiervoor ontbreekt (zie 2.2.6.). Zij adviseert de opleidingen dan ook om hiervoor een oplossing te zoeken die kan waarborgen dat er sprake is van een doorlopende leerlijn en heeft begrepen dat dit vanaf volgend jaar het geval zal zijn

De commissie is positief over het bestaan van het vak *Wetenschapsfilosofie*. In dit vak worden wetenschapsfilosofische perspectieven en theorieën besproken in relatie tot onderwijskundig onderzoek. Hoewel uit de vakevaluaties blijkt dat studenten over dit vak niet geheel tevreden zijn, heeft de commissie vertrouwen dat door recente wijzigingen die in het vak zijn aangebracht de studenttevredenheid zal toenemen. Met ingang van 2012 wordt dit vak afzonderlijk aan onderwijskunde-studenten aangeboden. De commissie is van mening dat Wetenschapsfilosofie een relevant vak is dat bijdraagt aan de wetenschappelijke oriëntatie van de opleiding.

De commissie is onder de indruk van de aandacht die bestaat voor het academische schrijven gedurende zowel de bachelor- als de masteropleiding. Het positieve resultaat hiervan blijkt dan ook uit de scripties die zij ter voorbereiding op de visitatie heeft ingezien (zie 3.1.2).

De commissie wil er op wijzen dat er in beide curricula relatief weinig aandacht bestaat voor kwalitatieve onderzoeksmethoden, terwijl deze technieken zeer relevant zijn binnen het vakgebied. Tijdens de visitatie begreep de commissie dat dit gemis ook vanuit de opleidingen zelf is gesignaleerd en er naar gestreefd wordt om het toepassen van kwalitatieve onderzoeksmethoden voldoende aan de orde te laten komen.

Oriëntatie op de beroepspraktijk

De oriëntatie op de beroepspraktijk komt volgens de commissie, met name in de bacheloropleiding, onvoldoende tot uiting. Zoals beschreven onder standaard 1 heeft de commissie de indruk dat er bij de opleiding geen helder beeld bestaat over het gewenste uitstroomprofiel van de bachelorstudent. Ook uit het oordeel van de commissie over de opbouw en samenhang van de curricula blijkt dat hierin niet duidelijk wordt hoe onderwijs gericht op de onderwijspraktijk opbouwend en expliciet is verweven binnen de vakken. Daarnaast blijkt uit de Nationale Studenten Enquête (NSE-evaluatie) dat 30% van de studenten ontevreden is op de voorbereiding op het werkveld.

Tijdens de visitatie heeft de commissie dit onderwerp in verschillende gesprekken aan de orde gesteld. Zij heeft op basis daarvan vastgesteld dat de opleidingen zich bewust zijn van dit probleem, en in het herziene curriculum in de afzonderlijke vakken wel degelijk meer aandacht aan de beroepsoriëntatie besteden. In de zelfstudie worden hiervan verschillende voorbeelden per vak beschreven. Zo maken bachelorstudenten kennis met de beroepsuitoefening van een onderwijskundige door middel van het uitwerken van beleidsplannen en –adviezen, het uitvoeren van eenvoudig onderwijskundig onderzoek en het analyseren van curricula en curriculumvisies. In de masteropleiding schrijven studenten een beleidsnotitie in opdracht van een school, en doen zij vaardigheden op die nodig zijn voor de beroepspraktijk tijdens de stage en het schrijven van de scriptie.

Daarnaast bleek tijdens de visitatie dat er vanuit de faculteit initiatieven worden ontplooid om studenten vanaf het eerste jaar van de opleiding meer in aanraking te laten komen met de praktijk, bijvoorbeeld door presentaties door alumni en korte stages te verzorgen. De commissie juicht deze ontwikkelingen toe. Zij adviseert zoals eerder beschreven om de groeiende aandacht voor de beroepspraktijk te vertalen in een eenduidige en afgestemde

leerlijn, waaruit het Amsterdamse profiel duidelijk blijkt en op doordachte wijze wordt vertaald binnen het curriculum.

Internationalisering

De commissie is nagegaan in hoeverre internationalisering een rol speelt binnen de opleidingen. Uit de zelfstudie blijkt dat het aantal studenten dat naar het buitenland gaat wisselend maar vrij laag is. Ook waren er in de afgelopen periode geen inkomende studenten. Vermoed wordt dat relatief veel studenten (die in veel gevallen de deeltijdvariant volgen) niet in de gelegenheid zijn om een langere periode in het buitenland te verblijven in verband met gezinssituatie, arbeidsverplichtingen of uit financiële overwegingen. Verwacht wordt daarnaast dat de beperking van de studieduur en de daarmee gepaard gaande hogere collegegeldtarieven een studieverblijf in het buitenland niet aantrekkelijker zal maken.

Tijdens de visitatie heeft de commissie vast kunnen stellen dat bij de opleidingen ondanks deze beperkingen gepland wordt om internationalisering in de komende jaren te stimuleren. Er wordt gewerkt aan intensivering van de voorlichting, het verlenen van vrijstelling voor verplichte onderdelen en het stimuleren van het schrijven van de masterscriptie in het Engels. De commissie pleit ervoor om het beleid op dit punt aan te scherpen, te expliciteren en te onderbouwen welke keuzes worden gemaakt. Zo is het bijvoorbeeld niet duidelijk waarom er slechts drie Engelstalige vakken worden verzorgd in de bacheloropleiding. Gezien de nadruk op academische vorming en de relatief lage instroom, zou het voor de hand liggend zijn om meer Engelstalige onderdelen aan te bieden. De commissie is er van overtuigd dat er voldoende opleidingen in het buitenland bestaan waarmee interessante uitwisselingen tot stand gebracht kunnen worden.

2.1.3. Didactisch concept

De commissie is nagegaan in hoeverre er sprake is van een passend didactisch concept dat vertaald is naar adequate werkvormen en op innovatieve wijze wordt ingezet, zoals dat van een opleiding Onderwijskunde verwacht zou mogen worden.

Volgens de zelfstudie oriënteren de Amsterdamse opleidingen zich op het constitutionele leermodel. Centraal in dit model staat de continue wisselwerking tussen (1) de leeromgeving ('het aanbod'), (2) het handelen van de docent en (3) het denken en handelen van de student. Het maken van eigen keuzes door de student alswel het met elkaar deelnemen aan een leergemeenschap wordt belangrijk gevonden. Uitgangspunt bij de keuze van de werkvormen is dat de studenten in toenemende mate zelfstandig leren en werken. Daarbij is het gewenst dat zij steeds eigen initiatief tonen en kunnen werken aan hun eigen profilering binnen de kaders van het opleidingsprofiel en de doelstellingen. Dat gebeurt niet alleen bij de scriptie en papers, maar ook in de verwerkingsopdrachten tijdens de meer gestructureerde onderdelen. De kleinschaligheid van de opleiding vanaf het tweede jaar vergemakkelijkt directe interactie tussen docenten en studenten en studenten onderling, en maakt het in veel vakken mogelijk 'samen te leren'.

De commissie kan zich vinden in de keuze voor dit didactisch model, hoewel zij in de vertaling van het model naar het concrete onderwijs meer innovativiteit zou verwachten van een onderwijskundige opleiding. Zij ziet de uitwerking van het model terug in de practicumgroepen die in het eerste jaar zijn ingericht naast het grootschalige onderwijs, en het kleinschalige onderwijs in de overige jaren van de opleidingen. In de masteropleiding wordt steeds gebruik gemaakt van een combinatie van hoor- en werkcolleges. Studenten worden gestimuleerd hun kennis van de literatuur te verdiepen door middel van onderlinge discussie

alsmede aan de hand van concrete opdrachten die kennis kritisch te verwerken en toe te passen.

De commissie stelt echter vast dat er sprake is van een relatief laag aantal contacturen. In de zelfstudie wordt beschreven dat in de bacheloropleiding voor elk vak in principe wordt uitgegaan van vier contacturen per week, verdeeld over twee bijeenkomsten. Omdat er in de propedeusefase sprake is van extra begeleiding in de vorm van practicumgroepen is het aantal contacturen in deze fase van de studie gemiddeld 12,6 uur per week. In het tweede en derde jaar is er sprake van gemiddeld 8 contacturen per week, en in de afstudeerfase is er sprake van 4 tot 6 contacturen in groepsverband. In de masteropleiding zijn er in totaal 6 contacturen per week in het eerste semester. In de laatste fase van de studie zijn de contacturen individueel en afhankelijk van de vorderingen en behoefte aan feedback van de student.

De commissie heeft begrepen dat er in de masteropleiding bewust voor een relatief laag aantal contacturen is gekozen om de studenten die de deeltijdvariant volgen tegemoet te komen. Hoewel zij hiervoor begrip heeft, wil de commissie er op wijzen dat het beoogde contact tussen studenten en docenten hiermee aanzienlijk beperkt wordt. Hoewel studenten tijdens de visitatie aangaven dat zij gemakkelijk in contact kunnen komen met docenten, lieten zij wel weten dat dit afhankelijk is van het eigen initiatief van de student. Daarnaast heeft de commissie begrepen dat er op landelijk politiek niveau plannen bestaan om een minimum van 12 contacturen verplicht te stellen, en raadt zij beide opleidingen aan om hierop te anticiperen. Tot slot wil de commissie benadrukken dat het voor het aanzien van de opleiding van belang is om een volwaardige en intensieve studie aan te bieden, die niet in slechts drie dagen per week gevolgd kan worden door voltijdstudenten (zie 2.2.5.).

Daarnaast heeft de commissie tijdens de visitatie met studenten gesproken over de verschillende werkvormen waarmee zij in aanraking komen. Tegen haar verwachting in begreep de commissie dat studenten juist over de werkvormen in het eerste jaar, wanneer de zij onderwijs gelijktijdig met de studenten Pedagogiek volgen, enthousiast zijn. De werkvormen in de jaren die daarop volgens zijn volgens de studenten minder innovatief en aantrekkelijk, zo wordt er bijvoorbeeld weinig gebruik gemaakt van ICT, is er sprake van minder variatie en zijn de gekozen werkvormen vaak traditioneel.

De commissie heeft later tijdens de visitatie begrepen dat de binnen de opleidingen toegepaste werkvormen worden herzien, waarbij gestart is in het eerste jaar. Op dit moment staat het tweede jaar centraal. De commissie stelt vast dat bij de opleidingen het besef bestaat dat de werkvormen die worden toegepast aan vernieuwing toe zijn, en in de afgelopen periode al een begin is gemaakt met het doorvoeren van vernieuwingen in het eerste jaar. Zij heeft er vertrouwen in dat er over een aantal jaar sprake zal zijn van een modernere invulling van het onderwijs, wat verwacht zou mogen worden van een opleiding Onderwijskunde. Zij daagt de opleidingen uit om een didactisch concept te hanteren dat als voorbeeld kan dienen voor overige opleidingen binnen de faculteit.

2.1.4. Voorzieningen en ondersteuning

Op basis van de documentatie die zij heeft ontvangen en de gesprekken die zij heeft gevoerd met verschillende gremia, stelt de commissie vast dat er over het algemeen sprake is van adequate voorzieningen en studieondersteuning voor zowel bachelor- als masterstudenten. Naar aanleiding van studenttevredenheidsonderzoeken worden op dit moment meer studieruimtes gerealiseerd. Ook zal gewaarborgd worden dat er internetverbinding in de collegezalen mogelijk is. Naast de reguliere ICT-voorzieningen (digitale bibliotheek en Blackboard) beschikken de opleidingen over een digitale mediatheek met

televisieprogramma's over onderwijskundige onderwerpen. Een deel van de hoorcolleges wordt opgenomen en via deze mediatheek ter beschikking gesteld.

Studiebegeleiding wordt gegeven door eigen studieadviseurs en mentoren, de docenten van de practicumgroepen die naast een instructierol ook begeleiding bieden. Studieadviseurs begeleiden studenten bij het bewaken van de studievoorgang en geven op verzoek van studenten adviezen met betrekking tot regelingen, onderwijsprogramma's en studie(keuze)problematiek. De studieadviseurs hebben tevens beleidsondersteunende taken en taken op het terrein van de studievoorlichting aan aankomende en zittende studenten.

Tijdens de visitatie heeft de commissie van studenten en alumni begrepen dat zij tevreden zijn over de ondersteuning die er vanuit de opleiding wordt geboden, zowel door docenten als door de studieadviseurs. Daarnaast heeft de commissie gesproken met twee van de studieadviseurs. Op basis van deze gesprekken is zij ervan overtuigd dat de studieadviseurs in staat zijn om studenten adequaat te adviseren en begeleiden. De commissie adviseert de studieadviseurs echter om de studievoortgang van studenten gedurende de gehele opleiding proactiever te monitoren. Op deze manier zouden zij beter inzicht moeten hebben in de redenen voor vertraging en uitval, en daarmee in het relatief lage rendement van de opleidingen (zie 2.1.5).

2.1.5. Instroom, studielast en rendement

De kwantitatieve gegevens over de instroom, studielast en rendementen van zowel de bachelor- als de masteropleiding zijn opgenomen in Bijlage 6.

Instroom

Zoals ook in de zelfstudie wordt aangegeven, heeft de commissie vastgesteld dat er sprake is van een relatief lage instroom vanuit het VWO naar de bacheloropleidingen Onderwijskunde. De commissie heeft begrip voor deze situatie, gezien de onbekendheid van dit vakgebied voor studenten afkomstig van het VWO. Toch vormt het lage aantal studenten volgens de commissie een bedreiging voor de opleiding. Zij waardeert dan ook de initiatieven die zijn ontplooid om een voorlichtingsprogramma te verzorgen dat op basis van reacties wordt bijgesteld.

De commissie heeft begrepen dat vanuit de opleiding het initiatief is genomen om meer nadruk te leggen op het microniveau (zie standaard 1), omdat dit studenten die net van school komen meer zou aanspreken. De commissie is er niet van overtuigd dat deze wijze van profilering bijdraagt aan het verhogen van de instroom en het rendement. Tijdens de visitatie gaven zowel studenten als alumni aan dat zij juist voor Amsterdam hebben gekozen door het accent dat in deze opleidingen gelegd wordt op beleid, advies en organisatie. Hoewel de commissie het als positief beschouwt dat het microniveau onderdeel uitmaakt van de opleiding, zodat studenten ook dit perspectief kennen wanneer zij op hoger niveau opereren, is zij van mening dat het expliciet benoemen van het microniveau als speerpunt geen helder en realistisch beeld schetst van de opleiding. Naast de verwarring die dit voor kiezende studenten kan creëren, zou dit ertoe kunnen leiden dat de opleiding niet voldoet aan de verwachtingen van de instromende studenten, zodat deze op den duur zullen uitvallen.

De commissie raadt aan om via andere wegen te zoeken naar mogelijkheden om de instroom van studenten in de onderwijskundige opleidingen te verhogen. Zij staat positief tegenover de in de zelfstudie genoemde suggestie om tijdens het eerste jaar, waarin de studenten nog kunnen kiezen tussen Pedagogische wetenschappen en Onderwijskunde, meer nadruk te leggen op het onderwijskundige profiel. Zo worden studenten vanaf het begin betrokken bij

de opleiding en wordt de kan groter dat studenten die in de eerste instantie gekozen hebben voor de opleiding Pedagogische wetenschappen, gemotiveerd worden om na dit eerste jaar nog over te stappen.

Uit de vakken en opzet van dit eerste jaar, maar ook uit gesprekken met studenten is af te leiden dat de aandacht voor de specifieke onderwijskundige onderwerpen in dit eerste jaar op dit moment onderbelicht is. De commissie kan zich vinden in de oplossing om in de practicumgroepen meer aandacht te besteden aan de beroepsoriëntatie van onderwijskunde en stimuleert de opleiding om na te gaan of op meerdere punten in het propedeuseprogramma expliciet aandacht besteed kan worden aan de onderwijskunde. Zo zou zij de startbijeenkomst met studenten Onderwijskunde, die nu in het tweede jaar plaats vindt, ook kunnen verplaatsen naar het eerste jaar, zodat er vanaf dat moment al binding met de specifieke opleiding bestaat. Een dergelijke bijeenkomst zou wellicht ieder jaar herhaald kunnen worden.

Ook de masteropleiding kent een relatief lage instroom. Naast de doorstroom van bachelorstudenten is sprake van instroom vanuit het schakelprogramma, deze studenten zijn al in het onderwijs werkzaam en op zoek naar verbreding en verdieping van hun kennis. De commissie waardeert de mogelijkheid die door de opleiding gecreëerd wordt voor deze studenten om zich verder te ontwikkelen. Ook hier raadt de commissie aan om te waarborgen dat het profiel van de opleiding gericht op beleidsadviesing en beroepsperspectieven van afgestudeerden expliciet geformuleerd en gecommuniceerd wordt, zodat studenten zich een beeld kunnen vormen van de beroepspraktijk waar zij terecht kunnen komen na het volgen van de opleiding. Daarnaast geeft de commissie ter overweging mee om het programma aantrekkelijk te maken voor buitenlandse studenten (zie ook 2.1.2.).

Studielast

De commissie is nagegaan of er sprake is van een reële studielast die overeenkomt met het aantal studiepunten dat per vak en voor de totale opleidingen staat. Zij is positief over het streven van de Universiteit van Amsterdam om de studielast zo veel mogelijk te spreiden over het jaar door middel van een vaste programmastructuur, aangezien hierover tot voorheen 50% van de onderwijskundige studenten ontevreden was. In de zelfstudie wordt daarnaast aangegeven dat er, met name voor de bacheloropleiding, gepoogd is het onderwijs zelf te intensiveren, onder meer naar aanleiding van aanbevelingen in het visitatierapport 2006. De werkelijke studielast is volgens de commissie echter nog steeds te laag. In de Nationale Studentenenquête geven bachelor- en masterstudenten aan ongeveer 23 uur per week aan hun studie te besteden. Tijdens de visitatie werd dit bevestigd door de studenten waarmee de commissie gesproken heeft. Verschillende studenten volgen deze studie bovendien naast een andere studie of een baan.

De commissie wil nadrukkelijk wijzen op de consequenties van het gevaar dat deze lage studiebelasting met zich meebrengt, namelijk dat de opleidingen door de studenten niet worden gezien als een volwaardige studie. Dit zal op langere termijn schadelijk zijn voor het bestaansrecht van de opleidingen. Zij adviseert de opleidingen het onderwijs zo in te richten dat studenten meer tijd aan hun studie moeten besteden om het programma succesvol te doorlopen. Tijdens de visitatie heeft de commissie begrepen dat richting de studenten wel wordt gecommuniceerd dat het niet mogelijk is om slechts drie dagen per week aan de opleiding te besteden. Anderzijds gaven studenten aan dat medestudenten die relatief weinig tijd per week aan hun studie besteden de opleiding succesvol kunnen doorlopen. Dit geldt overigens niet voor alle vakken; studenten gaven aan dat het bij verschillende vakken niet mogelijk is om onvoorbereid de werkgroepen te volgen. De commissie stelt dat er vanuit de

opleiding gewaarborgd moet worden dat alle vakken zo ingericht worden, dat van studenten een intensieve participatie wordt gevraagd.

Rendement

In de zelfstudie wordt beschreven dat een aanzienlijk deel van de bachelorstudenten langer over de studie doet of uitvalt. Het rendement van de masteropleiding is wisselend en tevens aan de lage kant. In de zelfstudie worden verschillende verklaringen aangehaald voor deze resultaten. Zo wordt aangegeven dat de lage rendementen samenhangen met de maatschappelijke activiteiten van studenten binnen en/of buiten de studie Onderwijskunde, het feit dat veel studenten een tweede studie volgen, bestuurlijk actief zijn en/of werken om in hun levensonderhoud te voorzien. Ook wordt aangegeven dat er in de afgelopen jaren sprake was van een wat eenzijdige focus op de eigen verantwoordelijkheid van de student voor het verloop en de afronding van de opleiding, waarbij soepel werd omgegaan met inleverdata en deadlines. In de masteropleiding duurt met name de stage- en scriptieperiode bij veel studenten relatief lang. Een oorzaak die hiervoor gegeven wordt is de lossere band tussen de student en opleiding in die periode.

De commissie heeft vastgesteld dat er een aantal maatregelen is genomen vanaf 2010-2011, en gaat er vanuit dat deze zullen leiden tot een hoger studietempo. Zo staan deadlines voor papers en andere schriftelijk producten vast met één mogelijkheid tot herkansing en zijn er terugkombijeenkomsten gepland tijdens de stage- en scriptieperiode. Ook worden studenten meer aangesproken op een goede planning en het nakomen hiervan. Daarnaast zullen de aankomende langstudeerdermaatregelen vermoedelijk een daling teweeg brengen in de externe activiteiten en het studietempo verhogen.

Wat echter niet verklaard of verholpen kan worden door bovenstaande oorzaken en maatregelen, is het hoge percentage studenten dat uitvalt tijdens de opleidingen. Tijdens de visitatie heeft de commissie met verschillende gremia gesproken over de oorzaak hiervan, maar geen duidelijk beeld gekregen. Hoewel er sprake is van een kleinschalige opleiding, bestaat er geen zicht op de studenten die tussentijds uitvallen en de redenen daarvoor. Ook lijkt de hoge uitval van studenten niet te stroken met de actieve, gemotiveerde en betrokken indruk die de commissie van de studenten in verschillende gesprekken kreeg. Gezien er sprake is van een hoog percentage studenten dat uitvalt, adviseert de commissie om dit beter te monitoren, bijvoorbeeld aan de hand van evaluaties en exitgesprekken. Op deze manier kan er ook beter naar oplossingen gezocht worden om uitval van studenten te vermijden.

2.1.6. Personeel

Kwaliteit

In de zelfstudie wordt beschreven dat (grotendeels gepromoveerde) docenten onderwijs verzorgen op het terrein van hun specialisme. Een deel van de vakken van de bacheloropleiding en alle vakken in de masteropleiding worden gegeven door docenten die zijn aangesloten bij een onderzoeksschool. Daarnaast wordt onderwijs gegeven door medewerkers met een docentaanstelling. De omvang en kwaliteit van de onderwijstaak van docenten wordt systematisch aan de orde gesteld in de jaargesprekken met docenten die door de in aanmerking komende hoogleraar worden gevoerd. In deze gesprekken zijn de onderwijsinzet en de onderwijsbeoordelingen van de docenten onderwerp van gesprek.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingen beschikken over goede en betrokken docenten. Zij wijst de opleidingen erop dat het niveau, de kwaliteit en de expertise van de

zittende stafleden gewaarborgd zal moeten worden als het deel van de zittende staf dat binnenkort met pensioen gaat verdwijnt.

Een aandachtspunt is dat NSE-evaluatieresultaten laten zien dat een groot deel van de studenten niet tevreden is over de didactische kwaliteiten van de docenten. De vakevaluaties en de studenten met wie de commissie tijdens de visitatie heeft gesproken nuanceerden dit beeld; zij stelden dat docenten over het algemeen zeker over voldoende didactische kwaliteit beschikken. Wel waren de studenten kritisch over de didactische kwaliteiten van een enkeling, zeker gegeven het feit dat het om een onderwijskundige opleiding gaat. De ontwikkeling die op dit moment gaande is naar de inzet van meer innovatieve werkvormen kan hier volgens de commissie wellicht aan bijdragen, maar ook meer systematische aandacht voor docentprofessionalisering zou hierbij een belangrijke rol moeten spelen. Uit de zelfstudie bleek dat dit ook door de opleidingen zelf is gesignaleerd, en dat er beleid gericht op docentprofessionalisering en de didactische kwaliteit van docenten is ingezet.

In de zelfstudie wordt beschreven dat er sprake is van een UvA-breed streven naar een percentage van 90% van het zittende personeel dat over een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) zou moeten beschikken in 2014. Er zal een inhaalslag gemaakt moeten worden omdat op dit moment een minderheid van het personeel in het bezit is van een BKO. Ten behoeve daarvan is een project gestart met als doelstelling om trainingen en assessment zelf te ontwikkelen en aan te bieden. Dit heeft het voordeel dat het kan worden afgestemd op de behoeften van de eigen docenten en de inhoud van de opleiding.

Kwantiteit

De omvang van de wetenschappelijke staf van Onderwijskunde bedraagt volgens de zelfstudie 8.6 fte. De totale voor de opleiding inzetbare docentcapaciteit (inclusief een kleine onderwijstaak van promovendi) bedraagt 4.8 fte. Gezien het feit dat de medewerkers zowel bij het bachelor- als bij het masteronderwijs worden ingezet, kan geen uitsplitsing worden gemaakt van de stafstudentenratio. De stafstudentenratio voor de opleidingen samen is 1:33. De commissie vindt deze ratio acceptabel. Bovendien heeft zij van studenten vernomen dat zij altijd contact met docenten op kunnen nemen en ondersteund worden indien zij hiertoe zelf initiatief nemen.

In de zelfstudie wordt beschreven dat het onderwijs in beide opleidingen kan worden uitgevoerd met de beschikbare wetenschappelijke staf. Een nadeel is het in absolute zin geringe aantal docenten dat in de opleiding kan worden ingezet. Met het recente (2010) invoegen van de Interfacultaire Lerarenopleidingen (ILO) in de afdeling Pedagogiek en Onderwijskunde wordt het meer voor de hand liggend om onderwijskundigen van de lerarenopleidingen in te zetten in het onderwijsprogramma. Vanaf het studiejaar 2010-2011 is daar een eerste begin mee gemaakt.

Uit verschillende enquêtes onder het personeel, waaronder de UvA Monitor 2009, blijkt dat een groot deel van het personeel aanzienlijke werkdruk ervaart. In reactie op deze rapporten, heeft een facultaire commissie mogelijke maatregelen om de werkdruk te beheersen geïnventariseerd en werkdrukbeheersing als beleidsdoel geformuleerd. De vraag welke van de geadviseerde maatregelen zullen worden genomen staat echter nog ter discussie en zal het komende jaar in de overlegorganen binnen de afdeling worden vastgesteld. Dat neemt niet weg dat een aantal van de voorgestelde maatregelen al uitgevoerd wordt. Zo is bijvoorbeeld de invoering van het practicumonderwijs in het tweede bachelorjaar dit jaar uitgesteld om de voorwaarden voor de invoering beter te kunnen realiseren en de werkdruk te beperken.

Hoewel de commissie het betreurt dat het practicumonderwijs in het tweede jaar is uitgesteld waardeert zij dat de opleidingen oog hebben voor de werkdruk van haar docenten. Op basis van de tabellen waarover de commissie beschikt kan zij slecht beoordelen wat de werkelijke belasting van de docenten is. Met name gezien de beperkte instroom, het lage aantal contacturen en de hoge uitval lijkt hier geen probleem te zitten. Wel wil zij zoals eerder beschreven benadrukken dat het vertrek van een deel van het zittende personeel binnen afzienbare periode tijdig opgevangen zal moeten worden, om zo de continuïteit van de opleidingen te waarborgen.

2.1.7. Kwaliteitszorg

Betrokkenheid studenten en docenten

De commissie is nagegaan in hoeverre studenten en docenten betrokken en gehoord worden bij het evalueren en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. Voor evaluatie op vakniveau wordt gebruik gemaakt van tevredenheidsoordelen van studenten. Deze oordelen vormen een bron voor het evaluatieverslag dat de cursuscoördinator na afloop van de cursus schrijft. De opleidingsdirecteur en de onderwijsdirecteur zien toe op het nakomen van beleids- en verbeterafspraken, bijvoorbeeld in de functioneringsgesprekken met de docenten.

Uit de zelfstudie kwam naar voren dat studenten ontevreden zijn over de wijze waarop wordt omgegaan met de onderwijsbeoordelingen. Naar aanleiding hiervan is nieuw beleid ingevoerd, waarbij studenten beter worden geïnformeerd over de uitkomsten en waarbij de resultaten worden betrokken bij verbeteracties. Hoewel de commissie positief is over deze ontwikkeling, waardoor een transparante evaluatiecyclus gewaarborgd wordt, heeft zij tijdens de gesprekken met studenten vast kunnen stellen dat zij op dit moment nog niet op de hoogte zijn van verbetermaatregelen die zijn genomen naar aanleiding van evaluaties. Het beleid zal in de praktijk dus nog geïmplementeerd moeten worden.

De betrokkenheid van docenten bij de kwaliteit van het onderwijs is volgens de commissie verbeterd doordat docenten zelf gevraagd worden een evaluatieverslag op basis van de evaluatieresultaten te schrijven. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie begrepen dat er sprake is van een collegiaal overleg, dat regelmatig plaatsvindt en gericht is op de inhoudelijke kwaliteit van de opleiding. Omdat dit overleg van grote waarde lijkt te zijn, adviseert de commissie dit te formaliseren. Daarnaast kan de opleiding overwegen studenten uit te nodigen voor dit overleg, zodat ook zij inspraak hebben bij het evalueren van de kwaliteit en het doorvoeren van wijzigingen in de opleidingen. Gezien de positie van de opleidings- en examencommissie (zie hieronder) lijkt het de commissie zeer waardevol om studenten op deze manier inhoudelijk bij de opleiding te betrekken.

De opleidings- en examencommissie zijn niet specifiek gerelateerd aan de opleidingen Onderwijskunde. Tijdens de visitatie bleek dat dit ertoe leidt dat de besprekingen van deze organen sterker gericht zijn op procedurele aspecten dan op de inhoud van de opleidingen. Dit kwam dan ook tot uiting in de gesprekken die de commissie met deze gremia voerde; zaken die normaal gesproken hier aan de orde komen stonden ver van deze commissies af en worden bijvoorbeeld eerder tijdens het collegiaal overleg besproken. De commissie raadt aan om, indien deze constructie zo zal blijven, te waarborgen dat studenten op andere wijzen actief betrokken worden bij de kwaliteitszorg. Naast deelname aan het collegiale overleg zou kunnen worden gedacht aan plenaire evaluatiebijeenkomsten na ieder semester.

Verbetermaatregelen

De commissie is nagegaan welke verbetermaatregelen geïnitieerd zijn naar aanleiding van de vorige visitatie. Zij heeft gezien dat er in de afgelopen periode bijzonder veel wijzigingen zijn gepland en/of doorgevoerd op basis van de resultaten van de visitatie in 2006 en evaluatieresultaten van de afgelopen periode. Zo zijn er een hoogleraar en een toetsdeskundige aangesteld, nieuwe onderwijsdirecteuren benoemd en is een nieuwe functie gecreëerd, namelijk voor de opleidingsdirecteur van de bacheloropleiding Onderwijskunde. Daarnaast is in deze rapportage al verschillende malen aan doorgevoerde verbeteringen gerefereerd, zoals het invoeren van vernieuwde curricula, de verhoogde aandacht voor de beroepspraktijk in de vakken, het vernieuwen van de werkvormen in het eerste jaar van de bacheloropleiding, het aanpassen van de voorlichting over de opleidingen, het intensiveren van het bacheloronderwijs en het verhogen van de betrokkenheid van docenten bij het evalueren van de kwaliteit van het onderwijs.

De commissie concludeert dat er met name sinds de laatste twee jaar sprake is van een aanzienlijke impuls, waarschijnlijk mede door de komst van de instellingsaccreditatie en het aantrekken en benoemen van nieuwe personeel. Zij is bijzonder onder de indruk van de energie die uitgaat van het management van de opleiding om deze ontwikkelingen verder door te voeren. De wijzigingen die in korte periode zijn doorgevoerd en de plannen die zijn geformuleerd geven het commissie vertrouwen om vast te stellen dat er vanuit de opleidingen voldoende zicht is op en controle bestaat over de kwaliteit van het onderwijs.

Wel wil de commissie waarschuwen voor het gevaar dat er op dit moment veel plannen voor wijzigingen zijn gemaakt die niet allemaal tegelijkertijd doorgevoerd kunnen worden. Er zullen duidelijke prioriteiten aangebracht moeten worden, zodat stap voor stap gewerkt kan worden aan het verbeteren van de opleiding. Tijdens de visitatie heeft de commissie begrepen dat het management hier net zo tegen aankijkt en zich hiervoor hard maakt.

2.2 Overwegingen

Zowel het bachelor- als het mastercurriculum is recentelijk vernieuwd en in het collegejaar 2010-2011 van start gegaan. De commissie concludeert dat de inhoud en het niveau van de bachelor- en mastervakken adequaat is en waarborgt dat afgestudeerden voldoen aan de eindkwalificaties van de opleidingen.

De opbouw van en samenhang tussen de vakken wordt onvoldoende duidelijk door de beschrijving van vier algemene leerlijnen in de bacheloropleiding en de wijze waarop wordt toegewerkt naar het vermogen om kennis te produceren in de masteropleiding. Hoewel de leerlijn *Methoden en technieken* samen met de continue aandacht voor academisch schrijven inzicht biedt in de vertaling van de wetenschappelijke oriëntatie in de curricula, is er in beide opleidingen geen lijn te ontdekken gericht op beleid en advisering, terwijl hier in de afzonderlijke vakken wel degelijk aandacht aan wordt besteed (zelfs meer dan voorheen). De commissie raadt aan om te expliciteren waar en in welke volgorde deze thema's aan bod komen, zodat voor studenten en buitenstaanders duidelijk wordt hoe het geheel aan vakken leidt tot typisch Amsterdamse Onderwijskundigen. Dit zal tevens bijdragen aan het vergroten van de aandacht voor de beroepsoriëntatie van de opleidingen, zodat ook deze voor studenten meer zichtbaar wordt.

De commissie kan zich vinden in het didactisch concept, het constitutionele leermodel, en ziet de uitwerking hiervan terug in de practicumgroepen die in het eerste bachelorjaar zijn ingericht naast het grootschalige onderwijs (de bacheloropleiding kent een gezamenlijke propedeuse met Pedagogische wetenschappen), en het kleinschalige onderwijs in de overige

jaren van de opleidingen. De werkvormen die worden toegepast zijn echter niet zo innovatief als van een onderwijskundige opleiding verwacht zou mogen worden. Dit is gesignaleerd door de opleiding, en er zijn vernieuwingen doorgevoerd in het eerste jaar. De commissie heeft er vertrouwen in dat er over een aantal jaar sprake zal zijn van een modernere invulling van het onderwijs. Daarnaast is het aantal contacturen in de masteropleiding relatief laag, mede om tegemoet te komen aan de studenten die de deeltijdvariant van de opleiding volgen. De commissie wijst in dit verband op het beperkte contact dat hierdoor bestaat tussen docent en studenten en een mogelijke toekomstige richtlijn vanuit de politiek voor een minimaal aantal contacturen per week.

De voorzieningen en studieondersteuning zijn volgens de commissie adequaat. De studievoortgang en de uitval van studenten zou echter beter gemonitord moeten worden, aangezien deze fors is. De opleidingen hebben maatregelen getroffen om het studietempo te verhogen, maar hebben geen beeld van de reden van uitvallende studenten, terwijl de cijfers niet stroken met de indruk die in de praktijk bestaat van gemotiveerde en betrokken studenten. Daarnaast beoordeelt de commissie ook de instroom als bedreigend laag. De opleiding heeft in dit kader al adequate maatregelen genomen, maar zou hier mogelijk nog terrein kunnen winnen door een heldere profilering, meer focus in het eerste jaar maar ook in latere jaren op de onderwijskundige beroepspraktijk en het aantrekken van internationale studenten. Ook zal het verder intensiveren van het onderwijs nodig zijn om te voorkomen dat studenten die relatief weinig uren aan hun studie besteden de opleiding succesvol doorlopen, en de opleiding als geheel minder serieus genomen wordt.

De commissie concludeert dat er sprake is van een goede staf bestaande uit voldoende en grotendeels gepromoveerde docenten. Daarnaast is vanuit de faculteit oog voor de werkdruk en het professionaliseren van docenten en worden docenten actief betrokken bij de kwaliteit van het onderwijs doordat zij de evaluatieresultaten van hun eigen vak evalueren en betrokken worden bij het collegiaal overleg dat regelmatig plaatsvindt. De commissie zou graag zien dat dit overleg geformaliseerd wordt en dat ook studenten hierbij betrokken worden. Hoewel studenten ook deel uitmaken van de opleidingscommissie is deze bedoeld voor meerdere opleidingen waardoor de onderwerpen die hier aan de orde komen meer procedureel dan inhoudelijk van aard zijn. De commissie vindt het van belang dat studenten ook inhoudelijk inspraak hebben en betrokken worden, en tevens op de hoogte worden gesteld van de resultaten en maatregelen naar aanleiding van evaluaties.

Naar aanleiding van de documenten die zij heeft ingezien en de gesprekken die zij heeft gevoerd tijdens de visitatie constateert de commissie dat er in de afgelopen tijd bijzonder veel initiatieven zijn ontplooid om de kwaliteit van de opleidingen te bevorderen, zoals het aanstellen van een hoogleraar, het vergroten van de aandacht voor de beroepspraktijk, het maken van een start met innovatieve werkvormen en het vergroten van de aandacht voor docentprofessionalisering. Ondanks de kritische opmerkingen die de commissie heeft ten aanzien van de (zichtbaarheid van) aandacht voor de beroepspraktijk, de uitwerking van het didactische concept, de instroom en rendementen en de betrokkenheid van studenten bij kwaliteitszorg, heeft de commissie er vertrouwen in dat er voldoende zicht bestaat op en controle uitgeoefend wordt op de kwaliteit van de opleidingen. De verbeterpunten die de commissie benoemde waren steeds al gesignaleerd en in mindere of meerdere mate geïmplementeerd in de opleidingen.

De commissie vertrouwt er op basis van de documentatie en gesprekken dan ook op dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit van het personeel, en de

opleidingsspecifieke voorzieningen, de toegelaten studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

2.3 Conclusie

Bacheloropleiding Onderwijskunde: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Onderwijskunde - voltijdvariant: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Onderwijskunde - deeltijdvariant: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

3.1. Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen ten aanzien van de toetsing weergegeven (3.1.1.) en vervolgens de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen realiseren (3.1.2.).

3.1.1. Systeem van toetsing

De commissie is nagegaan of de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het toetsbeleid, de procedures rondom toetsing, de toetsvormen en het functioneren van de examencommissie. De commissie constateert dat er op dit moment sprake is van een aantal adequate ontwikkelingen ter verbetering van het systeem van toetsing. Zo is er een toetscoördinator aangesteld, wordt een herzien toetsbeleid geïmplementeerd en worden toetsvormen, eindkwalificaties en criteria geëxpliciteerd en tegen elkaar afgezet. Daarnaast heeft zij begrepen dat er een professionaliseringsactiviteit is ontplooid, gericht op het gezamenlijk ontwikkelen en beoordelen van producten als toetsen en studiehandleidingen.

De commissie waardeert deze initiatieven, die zullen leiden tot een uniform en transparant systeem van toetsing waardoor de wijze van toetsing minder afhankelijk wordt van de individuele docent. Tegelijkertijd stelt de commissie vast dat het realiseren van deze verbetermaatregelen veel inzet en tijd zal vragen van verschillende betrokkenen in de komende periode. Zij benadrukt dan ook het belang van deze ontwikkelingen en moedigt de opleidingen aan om hier voldoende aandacht aan te besteden. De examencommissie zal zich gedurende dit proces proactief op moeten stellen.

Toetsbeleid

In het najaar van 2010 heeft de UvA het *Kader Toetsbeleid* uitgebracht waarin voorwaarden worden gesteld aan het toetsingsproces binnen opleidingen. Op basis van dit kader is besloten een drietal voorwaarden tot prioriteit te benoemen:

- Het waarborgen van een expliciete en consistente relatie tussen de Dublin descriptoren, de eindkwalificaties, de leerdoelen en de onderwijs- en toetsvormen. Dit zal plaats vinden nadat alle eindkwalificaties zijn geherformuleerd (zie standaard 1);
- Het toepassen van een vorm van peer review of controle door derden bij het construeren van toetsen. Er zal een workshop georganiseerd worden voor de docenten, waarin principes van toetsen worden toegelicht en geoefend. Hier zal tevens aandacht zijn voor toetsmatrijzen, peer review en antwoordmodellen. Ook zal een toetshandleiding opgesteld worden. Op dit moment is een begin gemaakt met peer review door toetsen en antwoordmodellen aan elkaar voor te leggen en komt het onderwerp toetsing aan bod tijdens het collegiaal overleg;
- Systematische evaluatie van toetskwaliteit in vak- en opleidingsevaluaties. Docenten reflecteren hierop in hun cursusevaluatieverslag. De examencommissie evalueert de kwaliteit van de tentamens, de antwoordmodellen en de beoordelingen. Zij evalueert de

toetskwaliteit tevens steekproefsgewijs. Bij tekortkomingen en problemen in de toetsing vindt bij de volgende toetsgelegenheid voorafgaand aan de afname controle door de examencommissie plaats en kan samen met de toetscoördinator besproken worden hoe de toets kan worden verbeterd.

De commissie heeft het toetsbeleid bestudeerd en stelt vast dat het omvattend is en op adequate wijze in gaat op alle aspecten van toetsing. Zo wordt in het beleid in gegaan op alle stappen in het toetsproces, van de constructie tot de organisatie van zowel formatieve als summatieve toetsing. De commissie kan zich vinden in de voorwaarden waaraan door de opleidingen op dit moment prioriteit wordt gegeven.

Examencommissie

Tijdens de visitatie heeft de commissie met de examencommissie gesproken over haar rol bij het implementeren van het toetsbeleid en het bewaken van de kwaliteit van toetsing. De examencommissie vergadert gezamenlijk met de examencommissies van andere opleidingen verbonden aan de faculteit en is verantwoordelijk voor zowel het toetsbeleid van de opleidingen Onderwijskunde als opleidingen Pedagogiek.

De commissie heeft vastgesteld dat er vanuit de examencommissie op dit moment onvoldoende zicht bestaat op de kwaliteit van toetsing en sprake is van een reactieve houding. Tijdens de gesprekken bleek dat ook de examencommissie zelf heeft geconstateerd dat er in de komende jaren een grote slag geslagen zal moeten worden waarbij zij zich proactiever op zal moeten stellen. Zo staat voor de komende periode de afstemming tussen eindkwalificaties en toetsen en het professionaliseren van docenten op het gebied van toetsing en beoordeling op de agenda. De commissie wijst op het belang van deze ontwikkelingen en het adequaat functioneren van de examencommissie binnen het systeem van toetsing. Daarbij zou, ondanks het feit dat er sprake is van een overkoepelend orgaan, voldoende oog moeten zijn voor het systeem van toetsing van iedere afzonderlijke opleiding.

In het afgelopen jaar heeft de examencommissie zich ingezet door een toetscoördinator aan te stellen om de toetskwaliteit te verbeteren. De commissie vindt dit een goede zet, en heeft tijdens de visitatie vastgesteld dat de toetscoördinator een verbetering van het toetsproces heeft bewerkstelligd. Zo is er meer aandacht gekomen voor het bepalen van de kwaliteit van toetsen voorafgaand aan en na afloop van het afnemen van de toets. Ook houdt de toetscoördinator zich bezig met het ontwikkelen van beleid, het ondersteunen van docenten bij het maken van een toets en het waarborgen van controle op de kwaliteit van toetsing.

Proces rondom toetsing

In de zelfstudie worden de belangrijkste elementen van de procedure rondom toetsen beschreven. De tentamendata worden aan het begin van het studiejaar vastgesteld en gepubliceerd. Voor alle vakken die afgesloten worden met een tentamen kunnen studenten één herkansing afleggen. Uitzondering hierop zijn de methodenleervakken; voor deze vakken mogen studenten twee keer een herkansing afleggen.

In de studiehandleiding staat beschreven wat de criteria zijn waarop de student wordt beoordeeld. De commissie heeft begrepen dat resultaten van evaluaties hiertoe aanleiding hebben gegeven: volgens de NSE-evaluatie vond 28% van de studenten de criteria waarop wordt beoordeeld onduidelijk. Tijdens de gesprekken bleek dan ook dat alumni de criteria als onduidelijk hebben ervaren, terwijl huidige studenten aangaven over het algemeen wel voldoende op de hoogte te zijn van de criteria. De commissie beschouwt dit als een positieve

ontwikkeling en moedigt de opleidingen aan om heldere criteria in alle vakken consequent en gestructureerd door te voeren.

In de zelfstudie wordt beschreven dat de cursuscoördinator de uitslag van een examenonderdeel zo snel mogelijk vaststelt, maar in ieder geval binnen 20 werkdagen na de dag waarop het is afgelegd. Er is altijd gelegenheid voor studenten om feedback te ontvangen op hun ingeleverde producten of hun afgelegde tentamens. Tijdens de visitatie gaven studenten en alumni aan dat de mate van feedback sterk kan verschillen per vak en vaak afhankelijk is van het initiatief van de student. De commissie wijst op het belang van feedback voor het leerproces van studenten, en adviseert om ook hier te waarborgen dat er sprake is van een transparant en uniform systeem. De commissie constateert dat er in de afgelopen periode meer nadruk is komen te liggen op het verstrekken van feedback aan studenten, en acht het van belang dat deze ontwikkeling wordt doorgezet. Zo is de feedback die wordt gegeven op het schrijfproces van studenten in de afgelopen periode beter gestructureerd. Dit werd tijdens het bezoek door studenten bevestigd.

Het structureren van feedback en het opstellen van criteria voor beoordeling zal bijdragen aan de kwaliteit van het toetsstelsel, maar daarnaast is volgens de commissie ook het trainen van docenten op dit vlak van belang. Zoals beschreven ondersteunt de commissie de prioritering die door de opleidingen zijn aangebracht.

Toetsvormen

De bacheloropleiding Onderwijskunde kent volgens de zelfstudie met name vanaf het tweede jaar een verscheidenheid aan toetsvormen en een toenemende complexiteit. In een aantal vakken worden toetsvormen vanwege de diversiteit van de leerdoelen gecombineerd. Ook de mastervakken kennen verschillende toetsvormen, gerelateerd aan de gestelde leerdoelen en werkvormen van de vakken. Naast de summatieve toetsvormen is sprake van formatieve toetsing van met name het vermogen van de student om kennis en inzichten toe te passen op concrete vraagstukken. Dat gebeurt bijvoorbeeld door (verplichte) wekelijkse of tussentijdse opdrachten zoals het uitvoeren van literatuurstudies, het formuleren van probleemstellingen, het beantwoorden van vragen met betrekking tot de leerstof, of het analyseren van reeds verricht onderzoek.

Een overzicht van toetsvormen van beide opleidingen is opgenomen in Bijlage 5. De verschillende toetsen worden per vak zoveel mogelijk gespreid. In de praktijk betekent dit meestal dat studenten gedurende een aantal weken werken aan een paper, opdrachten of een presentatie. De laatste week van het blok is gereserveerd voor een afsluitende toets, zoals een zaaltentamen of een take-home tentamen.

In de zelfstudie wordt beschreven dat de wijze van toetsing een aspect is van de opleidingsdidactiek, doordat toetsvormen gerelateerd zijn aan de leerdoelen van de verschillende vakken, studenten op gevarieerde wijze worden getoetst en de voorbereiding op en het maken van de toets onderdeel uitmaken van het leerproces. De commissie stelt vast dat dit vrij algemene uitgangspunten zijn die niet altijd direct te relateren zijn aan de inhoud en het didactisch concept van de specifieke opleidingen. Wanneer het koppelen van toetsing aan het didactisch concept een streefdoel is, zou verwacht mogen worden dat de principes van het constitutionele leermodel gekoppeld worden aan de verschillen toetsvormen.

Tijdens de visitatie werd door de examencommissie toegelicht dat het de bedoeling is om in de toekomst het leerproces concreter in kaart te brengen en te monitoren door te expliciteren welke formatieve toetsen op welk moment inzicht moeten geven in de kennis en

vaardigheden van de student, zodat mogelijk bijgestuurd kan worden. De commissie moedigt dit initiatief aan, omdat zo inzichtelijk wordt hoe het geheel aan toetsen het behalen van de eindkwalificaties garandeert. Zij adviseert om daarbij steeds na te gaan in hoeverre de formatieve toetsen functioneel zijn voor (het monitoren van) het leerproces van de student, zodat een eventueel teveel aan toetsen vermeden kan worden.

Tijdens en ter voorbereiding op het bezoek heeft de commissie gekeken naar verschillende toetsen en specifiek naar de wijze waarop wordt omgegaan met het beoordelen van groepsproducten. Zij constateert dat de toetsen er over het algemeen adequaat uitzien wat betreft niveau en inhoud. Daarnaast is zij van mening dat het geheel aan toetsen voldoende gevarieerd, doordacht en afgestemd is. De opleidingen maken gebruik van take home toetsen, schriftelijke toetsen en mondelinge toetsen. Het beoordelen van groepswork is tijdens de gesprekken aan de orde gekomen. Hierbij bleek dat binnen de opleidingen met name individueel getoetst wordt, alleen bij een practicum is af en toe sprake van een groepsbeoordeling. Algemene problemen bij het beoordelen van groepen, zoals 'meelifters' die slagen ondanks een onvoldoende bijdrage, spelen ook hier een rol. Op dit moment wordt met behulp van het nieuwe toetsbeleid getracht hieraan te werken. De commissie vindt dit van belang en raadt de opleiding aan om te denken aan oplossingen als het bijhouden van een logboek, peer feedback tussen studenten of het vragen om een individueel reflectiedeel per student.

Scripties

De commissie heeft gezien dat de scriptieprocedure voor zowel de bachelor- en de masteropleiding goed in elkaar zit en waarborgt dat studenten adequaat worden begeleid. In de zelfstudie wordt beschreven dat de bachelorscriptie individueel wordt begeleid. Studenten krijgen in de beginfase feedback op hun onderzoeksopzet en vraagstelling van de scriptiecoördinator. Vervolgens krijgen zij één van de docenten als begeleider toegewezen. De scriptiecoördinator is bij alle scripties betrokken als tweede beoordelaar. Masterstudenten starten met het schrijven van een onderzoeksplan in de *Masterclass*. De beoordelingsprocedure van de masterscriptie bestaat eruit dat zowel de begeleider als een tweede beoordelaar tegelijkertijd en onafhankelijk van elkaar tot een cijferbeoordeling komen. De tweede beoordelaar heeft als taak te beoordelen of de scriptie voldoet aan de minimumeisen die aan de scriptie worden gesteld en een eindoordeel te geven over de scriptie.

De criteria voor de beoordeling van de bachelorscriptie staan omschreven in de studiehandleiding. Studenten krijgen zowel tijdens het schrijven aan de scriptie als bij de beoordeling van de eindversie feedback in termen van deze criteria. In het verleden was niet geheel duidelijk hoe de criteria zich tot elkaar verhielden en hoe zwaar de afzonderlijke criteria wogen in de eindbeoordeling. Recent is hierover in het docentenoverleg een besluit genomen, met het oog op een zo objectief mogelijke en ook door alle docenten gedeelde visie op het relatieve belang en de 'weging' van de criteria. Criteria voor beoordeling alsmede richtlijnen voor becijfering van de masterscriptie staan genoemd in de studiehandleiding. Zowel de criteria als de richtlijnen zijn een weerspiegeling van het geheel van de eindtermen van de opleiding, zoals van een eindproduct kan worden verwacht. Naast inhoudelijke eisen moet de masterscriptie ook voldoen aan de eisen die aan een wetenschappelijke publicatie worden gesteld, zoals ontwikkeld door de American Psychological Association (APA).

Ter voorbereiding op de visitatie heeft de commissie bachelor- en masterscripties bestudeerd, en daarbij ook inzage gehad in de beoordelingsformulieren. Zij constateerde hierbij hetzelfde probleem, namelijk dat onduidelijk is hoe criteria zich tot elkaar verhouden en worden meegewogen in de eindbeoordeling. Tijdens het bezoek heeft zij de herziene

beoordelingsformulieren ingezien, en is hierover positief. De criteria van de masteropleiding zijn nog niet vertaald naar een beoordelingsformulier dat wordt ingevuld en gebruikt bij het beoordelen van de masterthesis. Tijdens de visitatie heeft de commissie begrepen dat dit op korte termijn zal worden vastgesteld en doorgevoerd, zodat alle masterscripties beoordeeld en becijferd worden aan de hand van dezelfde criteria. De commissie benadrukt met klem het belang hiervan. Het doorvoeren van het beoordelingsformulier gekoppeld aan de criteria en een beoordelingssystematiek zal voor meer uniformiteit zorgen bij de totstandkoming van de cijfers. Het stelt de opleidingen tevens in staat om de eindcijfers beter te verantwoorden aan studenten en derden.

3.1.2. Gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of de studenten van de bachelor- en masteropleiding Onderwijskunde de beoogde eindkwalificaties realiseren. Zij heeft daartoe voorafgaand aan de visitatie afstudeerwerken bestudeerd. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie tussentijdse en afsluitende toetsen bestudeerd en is zij nagegaan waar afgestudeerden terecht komen.

De commissie vindt het niveau van de scripties die zij gezien heeft over het algemeen goed. Zij stelt vast dat de aandacht die in de opleidingen is voor academische schrijfvaardigheden duidelijk terug is te zien in de scripties en dat er sprake is van een adequaat niveau.

Het viel de commissie op dat een relatief groot deel van de scripties Nederlandstalig is en dat bovendien niet altijd voldoende verwezen wordt naar buitenlandse publicaties. Zij betreurt dit. Tijdens de visitatie bleek dat er ook vanuit de opleiding naar gestreefd wordt om gebruik te maken van internationale literatuur. Hoewel dit voor enkele onderzoeken moeilijk lijkt, zoals een onderzoek sterk gericht op Nederlands beleid, zal dit over het algemeen de insteek moeten zijn. De commissie raadt aan om deze doelstelling dan ook te vertalen in concrete criteria voor de scripties, zodat studenten hiervan op de hoogte zijn.

Daarnaast heeft de commissie enigszins moeite met het inschatten van de mate waarin masterstudenten daadwerkelijk onderdeel uitmaken van een onderzoeksgemeenschap, zoals in de zelfstudie wordt beschreven. Door de vrijheid die studenten krijgen bij het invullen van het curriculum kan volgens de commissie niet gegarandeerd worden dat studenten afstuderen op een onderwerp waarnaar binnen de faculteit ook onderzoek wordt gedaan. De commissie raadt aan om te waarborgen dat de criteria voor bijvoorbeeld de stage en scriptie aansluiten op een aangescherpt profiel (zie standaard 1), zodat gewaarborgd wordt dat de scriptieonderwerpen aansluiten op de onderzoeksexpertise van de begeleiders.

Bacheloropleiding Onderwijskunde

De commissie heeft vastgesteld dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd door afgestudeerden van de bacheloropleiding. Om het gerealiseerde eindniveau van de bachelorstudenten te bepalen, heeft de commissie voorafgaand aan de visitatie tezamen 15 scripties bestudeerd. Aan de hand van deze bachelorscripties wordt getoetst of studenten in staat zijn om zelfstandig en individueel een literatuurstudie op academisch niveau te verrichten. Daarnaast heeft de commissie tijdens de visitatie inzage gehad in de resultaten van het onderzoekspracticum, het onderzoeksverslag waarin studenten laten zien dat ze in staat zijn om verworven kennis en vaardigheden op het gebied van statistiek en methodologie toe te passen op eigen empirisch onderzoek.

De commissie concludeert dat de scripties qua inhoud en niveau voldoen aan de eisen die gesteld mogen worden aan een bachelorscriptie op academisch niveau. Zij was het over het algemeen eens met het cijfer dat door de begeleiders is toegekend aan de scripties, hoewel het

niet altijd voldoende inzichtelijk was hoe deze cijfers tot stand zijn gekomen en wat precies verwacht wordt van bachelorstudenten in deze fase. Het verschil tussen een scriptie beoordeeld met een 7 of 8 was voor de commissie dan ook niet altijd duidelijk.

Bij de scripties met een hoge beoordeling was sprake van adequaat literatuurgebruik, een heldere structuur en schrijfstijl. De commissie heeft vastgesteld dat de scripties beoordeeld met een laag cijfer voldoende zijn, maar bijvoorbeeld een onderbouwing van brongebruik missen of resulteren in een oppervlakkige conclusie. Over het algemeen zou er volgens de commissie zoals eerder beschreven in deze fase van de studie wel meer gebruik gemaakt kunnen worden van wetenschappelijke artikelen en Engelstalige literatuur, in plaats van handboeken en met name Nederlandstalige (beleids)stukken.

Masteropleiding Onderwijskunde

Om na te gaan wat het eindniveau is van studenten die de masteropleiding Onderwijskunde afronden, heeft de commissie in totaal 22 scripties beoordeeld; 15 scripties van deeltijdstudenten en 7 scripties van voltijdstudenten.

De commissie concludeert dat de cijfers die zij toekent aan deze scripties overeenkomen met de cijfers waarmee de studenten beoordeeld zijn. Dit geldt zowel voor scripties van de voltijd- als van de deeltijdvariant. In enkele gevallen viel het cijfer toegekend door de commissie zelfs hoger uit dan het cijfer toegekend door begeleider. De commissie was dan ook onder de indruk van de scripties die zijn beoordeeld met een hoog cijfer. Een deel van deze scripties zou volgens de commissie onder begeleiding kunnen worden ingediend voor publicatie. Bij deze scripties is bijvoorbeeld sprake van een zeer adequate beschrijving van de hypothese en het methodologisch deel, een prettige schrijfstijl, voldoende abstractie en goed literatuurgebruik. Scripties beoordeeld met een lager cijfer zijn volgens de commissie van acceptabel niveau, maar bevatten bijvoorbeeld een onduidelijke probleemstelling, laten een matig gebruik van wetenschappelijke literatuur zien, of resulteren in een summier discussie en conclusie.

De commissie stelt vast dat alle scripties tenminste met een voldoende beoordeeld kunnen worden. Met uitzondering van de al eerder geformuleerde opmerking over het gebruik van internationale literatuur, stelt de commissie vast dat de scripties van goede kwaliteit en over het algemeen goed geschreven zijn, voldoende abstract, een duidelijke structuur en een goed verzorgde indruk geven. De commissie constateert ook duidelijk een verschil in niveau in vergelijking met de bachelorscripties.

Voorafgaand aan de visitatie heeft de commissie het scala aan scripties met elkaar besproken. Het viel haar daarbij op dat de onderwerpen nogal uiteenlopen, waardoor het Amsterdamse profiel niet duidelijk uit de scripties blijkt. Zij raadt aan om meer eenheid te creëren, bijvoorbeeld door hieraan aandacht te besteden bij het goedkeuren van afstudeeronderwerpen, het creëren van de beoordelingsformulieren en het expliciteren van de beoordelingssystematiek.

De commissie is nagegaan in welke werkvelden afstudeerden van de masteropleiding Onderwijskunde terecht komen en of zij adequaat zijn voorbereid op deze functie. In de zelfstudie wordt beschreven dat er een alumniraad en een alumniwebsite bestaat, waarop oudstudenten Onderwijskunde geregistreerd staan. Van deze (156) studenten blijkt het overgrote deel werkzaam te zijn binnen de volle breedte van de onderwijssector, in verschillende functies (trainer, consultant, beleidsmaker, onderzoeker, ect.). Tijdens de visitatie heeft de commissie met alumni gesproken. Hoewel zij van mening zijn dat er tijdens de opleidingen

meer aandacht mag zijn voor de beroepspraktijk, gaven zij aan tevreden te zijn over de functie waarin zij terecht zijn gekomen. Zij voelden zich in staat zijn om deze functie naar behoren te vervullen.

Op basis van de scripties die zij heeft ingezien en de informatie die zij heeft ontvangen over de werkzaamheden van afgestudeerden stelt de commissie vast dat de beoogde eindkwalificaties van de masteropleiding worden gerealiseerd.

3.2. Overwegingen

De commissie is nagegaan of de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. Zij concludeert dat er op dit moment sprake is van een aantal adequate ontwikkelingen ter verbetering van het systeem van toetsing. De commissie waardeert deze initiatieven, die zullen leiden tot een systeem van toetsing waarbij toetsing en beoordeling minder afhankelijk wordt van de individuele docent. Tegelijkertijd vraagt zij aandacht voor de tijd en inzet die deze maatregelen vereisen. De examencommissie zal zich volgens de commissie gedurende dit proces proactief op moeten stellen.

Uiteindelijk zal het systeem van toetsing meer transparant en uniform moeten worden opgezet. Zo zullen criteria voor beoordeling en procedures rondom het verzorgen van feedback voor de verschillende vakken op eenduidige wijze georganiseerd moeten worden. In dit kader is de commissie positief over de herziene beoordelingsformulieren die gehanteerd worden bij het vaststellen van het eindcijfer voor de bachelorscriptie. De commissie benadrukt het belang van het doorvoeren van eenzelfde formulier in de masteropleiding op korte termijn. Naast het opstellen van criteria en formulieren hecht de commissie ook waarde aan het ondersteunen en trainen van docenten op dit vlak, waarmee een goede start is gemaakt.

Er is volgens de commissie sprake van een adequate en afgestemde mix van toetsvormen, ook zijn de inhoud en het niveau van de toetsen die de commissie bestudeerd heeft in orde. Ondanks de noodzakelijke ontwikkelingen die nog doorgevoerd zullen moeten worden om het toetsstelsel te optimaliseren is de commissie er van overtuigd dat gedurende de opleidingen voldoende valide en betrouwbaar wordt getoetst of studenten de eindkwalificaties behaald hebben.

Om het eindniveau van de studenten te behalen heeft de commissie scripties ingezien van de bacheloropleiding en van de deeltijd en voltijdvariant van de masteropleiding. Op basis van deze scripties, de extra onderzoeksverslagen die zij heeft ingezien tijdens de visitatie en de informatie die zij heeft ontvangen over de uitstroom van beide opleidingen stelt zij vast dat studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. De commissie is onder de indruk van de inhoud en het niveau van de scripties en stelt vast dat de aandacht die in de opleidingen bestaat voor academisch schrijven hieruit duidelijk naar voren komt. Wel vraagt zij aandacht voor de beperkte mate waarin op dit moment gerefereerd wordt aan internationale literatuur. Het verdient volgens de commissie aanbeveling om de scriptieonderwerpen te laten aansluiten op de onderzoeksexpertise van de docenten. Studenten zullen dan meer dan nu het geval is deel uitmaken van de onderzoeksgemeenschap en zich profileren binnen het Amsterdamse profiel.

3.3. Conclusie

Bacheloropleiding Onderwijskunde: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Onderwijskunde - voltijdvariant: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Onderwijskunde - deeltijdvariant: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

Het eindoordeel over de *Bacheloropleiding Onderwijskunde* is **voldoende**.

Het eindoordeel over de *voltijdvariant van de Masteropleiding Onderwijskunde* is **voldoende**.

Het eindoordeel over de *deeltijdvariant van de Masteropleiding Onderwijskunde* is **voldoende**.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. J. J. G. Van Merriënboer (voorzitter) is hoogleraar Learning and Instruction bij de vakgroep Educational Development and Research en onderzoeksdirecteur van de Graduate School of Health Professions Education (SHE) van Maastricht University. Hij is eerder werkzaam geweest bij de Universiteit Twente (1984-1997), waar hij in 1990 Cum Laude promoveerde, en de Open Universiteit Nederland (1998-2009), waar hij als hoogleraar verantwoordelijk was voor het opzetten van een onderwijskundig onderzoeksprogramma. Hij was tot 2012 Onderwijsdirecteur en Wetenschappelijk Directeur van het Interuniversitair Centrum voor Onderwijswetenschappen (ICO) en is momenteel interim-voorzitter van de Programmaraad voor het Onderwijsonderzoek (PROO) van NWO. Zijn onderzoek richt zich op het ontwerpen van onderwijs en opleidingen, complex leren, en het educatief gebruik van ICT. Zijn meermalen bekroonde vier-componenten instructie-ontwerpmodel (4C/ID) wordt (inter)nationaal veel gebruikt voor cursus- en curriculumontwikkeling. Hij publiceerde verschillende Engelstalige boeken (vertaald in het Koreaans, Chinees, Spaans en Nederlands) en meer dan 150 artikelen in internationale tijdschriften. Hij is Associate Editor van het tijdschrift *Learning and Instruction* en lid van de redactieraad van een groot aantal andere tijdschriften.

Prof. dr. P. Van Petegem (vice-voorzitter) is gewoon hoogleraar Onderwijskunde aan het Instituut voor Onderwijs- en Informatiewetenschappen van de Universiteit Antwerpen. Hij leidt er de onderzoeksgroep EduBRON (www.edubron.be) en het Expertisecentrum Hoger Onderwijs (www.ua.ac.be/echo). De rode draad doorheen zijn onderzoek is evaluatie, en dit zowel op microniveau (bv. onderzoek naar leerconcepties en –patronen bij leerlingen en studenten), op mesoniveau (ontwikkeling van instrumenten voor zelfevaluatie van scholen, de relatie tussen interne en externe evaluatie van scholen, onderwijsvernieuwingsprojecten), als op macroniveau (implementatie van beleid inzake gelijke onderwijskansen, participatie, internationaal vergelijkend onderzoek naar procesindicatoren). Zijn onderwijsopdracht situeert zich in het masterprogramma opleidings- en onderwijswetenschappen en in de eerste graadslerarenopleiding. Hij publiceerde verschillende boeken, artikels in internationale tijdschriften en hij is reviewer voor tal van internationale tijdschriften. Hij is Editor van het tijdschrift *Studies in Educational Evaluation* en hij is lid van de redactie van een aantal tijdschriften.

Prof. dr. M. Valcke is hoogleraar Instructional Sciences en Voorzitter van vakgroep Educational Studies (Onderwijskunde) aan de Universiteit Gent. Voordien was hij tien jaar werkzaam aan de Open Universiteit Nederland. Zijn onderzoeksterrein is vooral toegespitst op open en afstandsleren, de innovatie van Hoger Onderwijs, kwaliteitszorg (performance indicatoren studies) en het geïntegreerde gebruik van informatie en communicatietechnologieën. Vanuit deze oriëntatie participeert hij aan een groot aantal visitaties in binnen- en buitenland. Hij benadrukt vooral evidence-based teaching en learning strategieën. Naast betrokkenheid in opleidingen in Vlaanderen is hij gastprofessor aan de Beijing Normal University en gastdocent in verschillende masteropleidingen in Nederland. Hij is betrokken in een groot aantal nationale en internationale onderzoeken en (ontwikkelings-)samenwerkingsprojecten in Europa, Afrika en Latijns-Amerika. Naast projecten voor de Europese Gemeenschappen voerde hij consultancy activiteiten uit voor de Wereldbank, opdrachten voor nationale overheden, samenwerkingsprojecten met privé-bedrijven, enzovoort. Hij is voorzitter van de adviesraad Studiekeuze123 bij SURF en nauw betrokken bij de Nationale StudentenEnquête. Onderzoeksmatig is hij betrokken bij FWO, NWO, SSHRC (Canada). Hij publiceerde verschillende boeken, artikelen in internationale

tijdschriften en is editor/reviewer in een groot aantal tijdschriften, waaronder *Computers in Human Behavior*, *Computers & Education*, *Journal of the Learning Sciences*, *Learning & Instruction*, *Internet & Higher Education*.

Prof. dr. J. Elen is gewoon hoogleraar Onderwijs- en Opleidingskunde en vicedecaan onderwijs van de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen aan de KU Leuven. Hij promoveerde aan de KU Leuven in 1993 en was nadien diensthoofd van de onderwijskundige dienst van de KU Leuven (de Dienst Universitair Onderwijs). Hij is thans verantwoordelijk voor inleidende colleges Instructiepsychologie en –technologie en verdiepende colleges rond educatieve technologie en educatief ontwerpen. Tussen 2006 en 2010 was hij coördinator van het expertisenetwerk van de lerarenopleidingen ‘School of Education’. Zijn onderzoek situeert zich op het vlak van het feitelijk gebruik door studenten van leeromgevingen en de wijze waarop dit kan worden aangestuurd, de integratie van onderzoek en onderwijs en de impact daarvan op kritisch denken. Hij is Associate Editor van *Instructional Science* en lid van de redactieraad van tal van tijdschriften.

Prof. Dr. Regina H. Mulder is sinds 2004 hoogleraar Allgemeine Pädagogik (Educational Science and Pedagogy) aan de University of Regensburg. Daarvoor was zij adjunct directeur van het universitair onderzoeksinstituut RISBO (EUR). Zij is gepromoveerd op de ontwikkeling en evaluatie van complexe leeromgevingen in het beroepsonderwijs. Daarna heeft zij veel (opdracht)onderzoek in met name het beroepsonderwijs verricht voordat zij naar Regensburg vertrok. Haar onderzoek richt zich op een grote diversiteit aan thema's op het gebied van ‘Vocational Education and Training and Learning in Organisations’, waarover zij publiceert in internationale tijdschriften en boeken. Zij is in meerdere editorial boards (waaronder *Educational Research Review*, *HRD-I*, *European Journal of Training and Development* and (occasional) reviewer voor o.a. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, *Vocations and Learning* and *High Ability Studies*. Zij heeft deelgenomen aan het internationale COST programma (1999-2004) en is momenteel EARLI SIG Coordinator. Zij was drie jaar lang lid van de NWO beoordelingscommissie voor het VICI-programma en sinds vele jaren reviewer voor NWO-PROO. Zij heeft in Regensburg de Bachelor en Masterstudies opgezet en een international Master (met University of Turku). Momenteel begeleidt zij 14 promotietrajecten. Aan de universiteit van Regensburg was zij decaan van de faculteit, en is momenteel (gekozen) lid van de senaat (universiteitsraad). Zij heeft deelgenomen aan meerdere visitatiecommissies in verscheidene landen (Hungary/UK; Germany, NL).

Drs. B. Zandsteeg is opleidingskundig consultant bij TriamFloat sinds 2001. Van 2007 tot 2011 vervulde zij de functie van businessmanager, eerst in de branche onderwijs, daarna in de industrie en tot slot in de zorgsector. Vanaf 1 september 2011 is zij ook docent Onderwijskunde aan de Universiteit Utrecht. Haar expertise gebieden zijn (competentiegerichte) leeromgevingen en toetsen, faciliteren van organisatieleren. Zij is momenteel met name werkzaam als adviseur in de zorgsector en adviseert organisaties veelal op gebied van strategisch opleiden en positioneren van leren. Zij studeerde Medische Biologie en later ook Onderwijskunde aan de Universiteit Utrecht. Zij schrijft voor bijvoorbeeld *Opleiding & Ontwikkeling*. Zij is lid van de werkveldadviescommissie van de opleiding Opleidingskunde van de Hogeschool Arnhem Nijmegen.

Drs. S. Langerak is business manager bij TriamFloat; een onderwijskundig adviesbureau. Voorheen is zij zelf als consultant bij TriamFloat werkzaam geweest en daarvoor 10 jaar als onderwijskundige in het HBO. Zij richt zich op het acquireren van onderwijskundige opdrachten in het (beroeps)onderwijs, waarbij zij de match maakt tussen de vraag van de

klant en de ervaring en expertise van de consultants. Zij stuurt tevens een team van onderwijskundigen aan dat als consultant werkzaam is bij TriamFloat. Inhoudelijke focus van de dienstverlening in het onderwijs ligt op curriculumontwerp en onderwijs. Tevens ligt veel nadruk op de kwaliteit van toetsing en het professionaliseren van betrokkenen in het proces van examineren en toetsen. Kwaliteitszorg is tevens een speerpunt in de begeleiding van opleidingen en onderwijsinstellingen. Het betreft de kwaliteit op opleidingsniveau en de kwaliteit van het kwaliteitssysteem van een onderwijsinstelling. Naast haar rol als business manager voert zij soms opdrachten uit bij klanten. Dit betreft met name vraagstukken op het gebied van accreditatie van bestaande en nieuwe opleidingen.

P.J. Smits is student van de bacheloropleiding Onderwijskunde en pre-masteropleiding Communication Studies aan de Universiteit Twente. Hij heeft voornamelijk affiniteit met moderne media-toepassingen in educatie. Tijdens zijn studie is hij actief geweest in diverse besturen en commissies van onder andere een studievereniging, heeft hij zitting genomen in de Faculteitsraad van de faculteit Gedragswetenschappen en is hij voor diverse diensten van de Universiteit Twente student-assistent geweest. Daarnaast was hij portefeuillehouder educatie bij de ontwikkeling van de serious game Wettenstrijd en is hij in 2010 zijn eigen onderneming Syndesign gestart.

T. Hoogerwaard BSc is student van de masteropleiding Onderwijskundig Ontwerp en Advisering aan de Universiteit Utrecht. Hiervoor heeft zij aan dezelfde instelling de bacheloropleiding Onderwijskunde afgerond. Tijdens haar studie heeft zij als studentlid zitting gehad in verschillende bestuurlijke gremia zoals de opleidingscommissie Onderwijskunde, het managementteam Onderwijskunde en de Board of Studies Undergraduate School Social and Behavioral Sciences. Daarnaast heeft zij ervaring als student-assistent in het onderwijs van verschillende onderwijskundige cursussen.

Bijlage 2: Bezoekprogramma

1 maart 2012		
18.00	21.00	Startbijeenkomst + diner
2 maart 2012		
08.30	09.30	Management Prof.dr. Edward de Haan, decaan van de faculteit Mw.dr. Thea Peetsma, voorzitter afdeling POWL Prof.dr. Frans Oort, directeur Graduate School Dr. Hein Broekkamp, directeur College Mw.prof.dr. Monique Volman, hoogleraar Onderwijskunde Mw.dr. Els Kuiper, opleidingsdirecteur bachelor Onderwijskunde
09.30	10.30	Studenten Marijn de Boer, masterstudent Maaïke Coppoolse, derdejaars bachelorstudent Sancier Leenders, masterstudent Ruth van de Pol, tweedejaars bachelorstudent Jennifer Schijf, derdejaars bachelorstudent Judith Verbeek, tweedejaars bachelorstudent
10.30	11.15	Docenten Dr. Metin Alkan Mw. drs. Lisette Hornstra Prof.dr. Sjoerd Karsten Mw.dr. Meta Kruger Mw.dr. Els Kuiper Mw.drs. Samantha Limburg Mw.dr. Thea Peetsma Drs. Ed Wendrich Mw.prof.dr. Monique Volman Mw.dr. Annemarie Zand Scholten
11.15	11.30	Pauze
11.30	12.00	Opleidingscommissie: Edwin Buijs Bart Roosenboom Esther Verrips Drs. Ed Wendrich Dr. Bonne Zijlstra
12.00	12.45	lunch
12.45	13.30	Examencommissie en studieadviseur Prof.dr. Geert-Jan Stams Fatih Gülveren, ambtelijk secretaris examencommissie Mw.drs. Monique Jongerius, studieadviseur Mw.dr. Hendrien Duijnhouwer, studieadviseur/toetscoördinator
13.30	14.00	Alumni Inge van der Heul Rico Klaassen Bos Hester van de Kuilen Corien van der Linden Phuong Pham Shirin Zwarthoed
14.00	14.30	Voorbereiden eindgesprek
14.30	15.30	Eindgesprek
15.30	17.30	Opstellen bevindingen
17.30	17.45	Mondelinge rapportage
17.45	18.15	Borrel

Bijlage 3: Domeinspecifiek referentiekader Onderwijskunde

Inleiding

In dit document wordt een referentiekader voor de discipline Onderwijskunde gepresenteerd. Daarbij is gestart vanuit het referentiekader zoals gepresenteerd in het visitatierapport uit 2006 (QANU, 2006). De huidige stand van zaken in de discipline vertoont grote overeenkomsten met die van vijf jaar geleden, hoewel er wel een paar verschuivingen waar te nemen zijn (zoals ook verwoord in het rapport van commissie de Graaf).

Hierna wordt een beschrijving gegeven van het kennisdomein van de onderwijskunde en wordt een overzicht gegeven van de domeinen waarop kennis, inzicht en vaardigheden van een onderwijskundige worden verondersteld. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de bachelor- en masterafgestudeerde.

Het vakgebied Onderwijskunde

Onderwijskunde is een wetenschappelijke discipline waarbinnen bestudeerd wordt hoe en onder welke condities leerprocessen verlopen en waarbinnen producten of processen ontworpen en onderzocht worden met als doel leerprocessen te bevorderen. Daarbij worden verschillende niveaus onderscheiden: micro, meso en macro. Bovendien kan dit zich in verschillende contexten afspelen, zowel binnen het onderwijs als binnen arbeidsorganisaties.

Op het microniveau gaat het om de lerende. Hier staat centraal het onderzoeken en het ontwikkelen, implementeren en evalueren van onderwijs- en leerprocessen, van curricula en van leeromgevingen binnen scholen of arbeidsorganisaties, en in toenemende mate in zelforganiserende omgevingen. Op het mesoniveau gaat het om leiderschap aan en organisatie en inrichting van scholen, instituten, en relatienetwerken. Het macroniveau betreft het landelijk of internationaal niveau. Daar worden het onderwijsbeleid en de relatie tussen onderwijs en maatschappij (loopbanen, arbeidsmarkt) of tussen leren en werken bestudeerd.

De discipline heeft een sterk multidisciplinair karakter en een breed toepassingsgebied (zie vergelijkende analyse van het Nuffic, 2005). Die multidisciplinariteit komt o.a. tot uitdrukking in de Nederlandstalige en Engelse naamgevingen van de opleidingen die in het Croho onder het label Onderwijskunde worden geschaard: Onderwijskunde, Onderwijswetenschappen, Educational Sciences en Learning Sciences.

Zowel nationaal als internationaal zijn er vijf hoofdgroepen opleidingen te onderscheiden:

- Onderwijskundeopleidingen met sterke wortels in de pedagogische wetenschappen;
- Ontwerpgerichte onderwijskundige opleidingen die zijn voortgekomen uit de ontwikkelingen op het gebied van onderwijsmedia en -technologie en het systematisch ontwerpen van instructie;
- Onderwijskundeopleidingen met sterke wortels in beleid- en organisatiewetenschap;
- Onderwijskundeopleidingen die gesitueerd zijn in het veld van de *'Human Resource Development'* (HRD);
- Onderwijskundeopleidingen met een focus op vragen ten aanzien van curriculum, leeromgeving en leraar.

De historische achtergrond werkt door in de inhoud, organisatie en vormgeving van de opleidingen, evenals recente tendensen in het onderwijs, het onderzoek en de samenleving. De maatschappelijke zorg om de kwaliteit van het onderwijs heeft o.a. geleid tot een roep om

meer evidence-based onderwijs, hetgeen tot het initiatief TIER¹ heeft geleid. Iets vergelijkbaars geldt voor de veranderingen in de bevolkingssamenstelling in de grote steden, hetgeen o.a. heeft geleid tot de inrichting van een opleiding pedagogiek en onderwijskunde aan de EUR². Ook heeft zich in de afgelopen jaren een onderzoeksrichting uitgekristalliseerd die wordt aangeduid met 'Learning Sciences'³, waarin de scope expliciet wordt verbreed naar vraagstellingen rond leren buiten de onderwijssetting. Wereldwijd tooien zo'n 20 instituten zich met deze naam, waaronder twee in Nederland. Deze tendens wordt mede gevoed door subsidieprogramma's van de EU in het kader van de FP6 en FP7 programma's die gericht zijn op het ontwerp en de instrumentatie van deze processen.

De aan deze richtingen verbonden opleidingen zijn doorgaans op heel verschillende wijzen georganiseerd en vormgegeven. De opleidingen in het domein Onderwijskunde kennen daarom vele accenten en specialismen, zowel binnen de bachelorprogramma's als de masterprogramma's. Ook de namen van de opleidingen verschillen. In de rest van deze tekst zal worden gesproken over 'de onderwijskunde'.

Bij het onderzoeken van onderwijskundige thematieken of het ontwikkelen van onderwijskundige producten worden wetenschappelijke inzichten toegepast (methoden, theorie, empirie) uit onder andere de disciplines pedagogiek, sociologie, psychologie, neuroscience, economie, organisatiekunde en rechtswetenschappen, informatica en ontwerpwetenschappen.

In hun werkwijze dienen onderwijskundigen cognitief en metacognitief met wetenschappelijke kennis en inzichten te kunnen omgaan, en die adequaat te kunnen toepassen in onderzoek en in de oplossing van problemen binnen de praxis waarin of ten behoeve waarvan zij werkzaam zullen zijn. Ze hebben een kritische en onderzoekende houding tegenover verschijnselen en gebeurtenissen in onderwijs en opleidingen, mede in hun maatschappelijke context. In zowel wetenschappelijk onderzoek als de praxis wordt vaak samengewerkt, mede vanwege de grote complexiteit van de maatschappelijke werkvelden onderwijs en opleidingen, en de hoge omloopsnelheid van informatie.

Het onderzoek stoelt onder meer op de (toegepaste) methodenleer en statistiek, naast de binnen de Onderwijskunde ontwikkelde onderzoeksmethoden waaronder ook ontwerpgericht onderzoek. De gebruikte methoden van onderzoek (methodologie, kwalitatieve en kwantitatieve analysetechnieken) zijn grotendeels ontleend aan de bijdragende wetenschappen; daarnaast zijn binnen de onderwijskunde speciale methoden, waaronder ontwerpgericht onderzoek, en werkwijzen ontwikkeld.

Het niveau van de afgestudeerden

In deze paragraaf wordt onderscheid gemaakt tussen het eindniveau van de bachelor- en masteropleidingen. De eisen t.a.v. de bachelorafgestudeerden betreffen de breedte van het domein. Onderwijskundigen die op mastersniveau werken, hebben zich doorgaans verdiept in een van de deeldomeinen en kenmerken zich door een grotere mate van zelfstandigheid, kunnen omgaan met hogere mate van complexiteit, samenwerken met en/of (bege)leiden van mensen met verschillende (multidisciplinaire) taken binnen projecten, en de mate waarin zij in staat zijn tot transfer van hun kennis en vaardigheden naar nieuwe situaties.

¹ De daarbij behorende masteropleiding is niet betrokken bij deze accreditatieronde.

² Ook niet betrokken bij deze accreditatieronde.

³ De vertaling Leerwetenschappen is ongebruikelijk vanwege de ambiguïteit. De commissie De Graaf heeft gekozen voor de term OnderwijsLeerwetenschappen om het hele gebied te omschrijven.

Bacheloropleiding

Algemene eisen met betrekking tot afgestudeerden zijn de volgende.

Kennis en inzicht

De onderwijskundige heeft kennis van en inzicht in:

- de ondersteunende wetenschappen pedagogiek, (onderwijs)psychologie, neurowetenschappen (onderwijs)sociologie en (wetenschaps)filosofie en ethiek in het algemeen en in het bijzonder toegepast op onderwijskundige vraagstukken en ethische vraagstukken in het onderwijs en binnen opleidingen;
- curriculumtheorie (curriculumconcepten, strategieën voor curriculumontwikkeling);
- instructietheorie (leerpsychologie, instructie-ontwerp, het inrichten van leerprocessen);
- evaluatie en assessment (beoordelen van leerprocessen en -prestaties, programmaevaluatie, bepalen van de resultaten van leerprocessen);
- leren en opleiden in arbeidsorganisaties (waaronder scholen);
- implementatie van veranderingen en vernieuwingen (in het licht van docent-, curriculum-, en schoolontwikkeling);
- de inrichting van het onderwijs in Nederland en de geschiedenis van opvoeding en onderwijs (het Nederlandse schoolstelsel, en het actuele onderwijsbeleid);
- het gebruik van ICT in het onderwijs of binnen leersituaties binnen arbeidsorganisaties;
- het onderwijs als organisatie ((theorieën over) schoolorganisatie en -management, beleid en innovatie);
- de rol van de docent of trainer als primaire factor bij het realiseren van onderwijsleeromgevingen en het ondersteunen van lerenden op vele gebieden;
- professionalisering van docenten in het kader van kwaliteitsbevordering en organisatieontwikkeling;
- interactieprocessen in leergroepen (zoals schoolklassen, teams, etc).
- Op het gebied van de methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek heeft de onderwijskundige kennis van en inzicht in:
 - het begrippenapparaat dat wordt gebruikt in het sociaal-wetenschappelijk onderzoek in het algemeen en met betrekking tot de eigen discipline (de empirische cyclus, variabelen, onderzoeksontwerpen, populatie en steekproeven);
 - de beschrijvende statistiek en de toetsende statistiek;
 - methoden van dataverzameling en -verwerking (zowel kwalitatieve als kwantitatieve methoden);
 - onderzoeksontwerpen (zoals experimentele en quasi-experimentele designs, ontwerpgericht onderzoek, case studies, correlatieve designs en beschrijvend onderzoek).

Vaardigheden

De domeinspecifieke eisen zijn geformuleerd in termen van kennis en inzicht. Van afgestudeerde bachelors wordt verwacht dat ze die kennis en inzicht zodanig beheersen dat ze deze kunnen toepassen in de beroepspraktijk. Dat betekent dat de afgestudeerde moet beschikken over:

- Het vermogen om verkregen onderzoeksbevindingen op realistische wijze te kunnen beoordelen op nut en bruikbaarheid in de onderwijswerkelijkheid;
- Het vermogen om resultaten van (toegepast) onderzoek duidelijk te rapporteren en te presenteren;

- Het vermogen om leerprestaties te analyseren;
- Het vermogen om onderwijskundige problemen in school- en arbeidsorganisaties te analyseren, en hiervoor oplossingen te ontwerpen in samenwerking met relevante stakeholders (o.m. management, docenten of trainers).
- Het vermogen om samen te werken met mensen met een andere disciplinaire achtergrond.

De academische vaardigheden (zoals schriftelijke en communicatieve vaardigheden, reflecteren, bijdragen aan kennisontwikkeling) worden gezien als eisen die aan het wetenschappelijk onderwijs in het algemeen worden gesteld en worden weerspiegeld in de Dublin-descriptoren. Ze worden dus niet apart in de domeinspecifieke eisen opgenomen, maar dienen op dezelfde wijze beheerst te worden.

Masteropleiding

Binnen het domein waarvoor de master opleidt wordt inhoudelijke verdieping gegeven op een of meerdere deeldomeinen van de onderwijskunde. De richting waarin kan per opleiding verschillen. Omdat deze opleidingen een verdere profilering vormen op een of meerdere deeldomeinen, worden voor de masteropleidingen Onderwijskunde geen minimale domeinspecifieke eisen geformuleerd. Hieronder wordt wel een indicatie gegeven van het niveau dat moet worden bereikt.

Kennis en inzicht

De afgestudeerde moet in staat zijn om:

- Problemen uit de beroepspraktijk te vertalen naar onderzoekbare vraagstellingen ten behoeve van verdere kennis- en praxisontwikkeling;
- De onderzoeksvragen empirisch onderzoekbaar te maken, een onderzoeksmethodiek uit te werken en het onderzoek uit te voeren;
- De resultaten van het onderzoek te betrekken op eerder empirisch onderzoek uit de onderwijskunde; vanuit filosofisch en ethisch perspectief te reflecteren op het onderzoek.
- Ontwerpvoorbeeldstukken kunnen oplossen, rekening houdend met implementatie en evaluatie.

Vaardigheden

Zoals al eerder geschetst, kenmerken onderwijskundigen die op mastersniveau werken zich door een grotere mate van zelfstandigheid dan bachelorafgestudeerden, kunnen ze omgaan met een hogere mate van complexiteit en zijn ze (beter) in staat tot het vertalen van hun bevindingen naar nieuwe kennis en naar nieuwe toepassingen in het werkveld ten behoeve van het faciliteren van leren.

Bijlage 4: Eindkwalificaties

Bacheloropleiding Onderwijskunde

Eindtermen bacheloropleiding Onderwijskunde t/m studiejaar 2011-12

Kennis en inzicht

De afgestudeerde heeft kennis van en inzicht in:

1. hoofdproblemen op onderwijskundig gebied en de theoretische oriëntaties die daarbij in het geding zijn
2. de ontwikkeling, sturing, opbouw en structuur van het Nederlands onderwijssysteem (inclusief de verzorgingsstructuur en de opleiding en scholing in arbeidsorganisaties)
3. tenminste twee basisdisciplines van de onderwijskunde
4. ontwikkelingen in en evaluatie van educatieve functies in de samenleving
5. onderwijs- en leerprocessen in scholen en arbeidsorganisaties
6. methoden van evaluatie, waaronder beroepsethische, afweging met betrekking tot de praktische beroepsuitoefening als onderwijskundige
7. problemen die zich voordoen bij het opzetten en uitvoeren van onderwijskundig wetenschappelijk onderzoek en de ethische vraagstukken die daarbij een rol spelen

Toepassen kennis en inzicht

De afgestudeerde is in staat om:

8. onderwijsbehoeften te benoemen, duiden en vertalen naar de inrichting, besturing en institutionele vormgeving van onderwijs en opleiding

De afgestudeerde heeft:

9. ICT-vaardigheden
10. actieve en toepasbare kennis op het gebied van de Onderwijskunde om toelating te verwerven tot een masteropleiding Onderwijskunde

Oordeelsvorming

De afgestudeerde is in staat om:

11. een sociaalwetenschappelijk probleem te formuleren en te analyseren
12. eenvoudige empirische vraagstukken verantwoord te analyseren
13. sociaal-wetenschappelijke publicaties zowel in theoretisch als in empirisch opzicht kritisch te evalueren
14. diagnoses, plannen en adviezen uit te werken op het gebied van onderwijsbeleid, schoolorganisaties, onderwijs- en opleidingsprogramma's
15. de eigen discipline te plaatsen ten opzichte van andere disciplines, de eigen historische ontwikkeling, en de wetenschapsfilosofische achtergronden van andere wetenschappelijke kennisontwikkelingen

Communicatie

De afgestudeerde is in staat om:

16. schriftelijk en mondeling te rapporteren over (de analyse van) een sociaal-wetenschappelijk probleem, zowel aan vakgenoten als aan een breder publiek
17. zelfstanding en in (multidisciplinair) groepsverband te werken
18. (de analyse van) eenvoudige empirische vraagstukken verantwoord te presenteren

Leervaardigheden

De afgestudeerde heeft:

19. vaardigheden die noodzakelijk zijn voor de verwerving en ontwikkeling van vakspecifieke kwalificaties [zoals 9,12,13,17]

Eindtermen bacheloropleiding Onderwijskunde vanaf studiejaar 2012-13

Kennis en inzicht

De afgestudeerde heeft kennis van en inzicht in:

1. hoofdproblemen op onderwijskundig gebied en de theorievorming over deze problemen
2. de ontwikkeling, sturing, opbouw en structuur van het Nederlands onderwijssysteem (inclusief de verzorgingsstructuur)
3. onderwijsbeleid en schoolorganisatie
4. onderwijs- en leerprocessen in formele onderwijssettings
5. de disciplines pedagogiek, filosofie, psychologie en sociologie in relatie tot de onderwijskunde
6. de historische ontwikkelingen van het onderwijs, het denken over onderwijs en de onderwijskunde
7. opzetten en uitvoeren van sociaal-wetenschappelijk onderzoek
8. ethische vraagstukken die een rol spelen in de onderwijskundige praktijk

Toepassen kennis en inzicht

De afgestudeerde is in staat om:

9. theorie te gebruiken om vraagstukken op het gebied van onderwijsbeleid, schoolorganisaties, onderwijs- en opleidingsprogramma's en onderwijsleerprocessen te benoemen, te analyseren en te interpreteren
10. deze analyse vervolgens te vertalen in adviezen, handelingsaanwijzingen en/of onderzoeksplannen met betrekking tot de inrichting, besturing en vormgeving van onderwijs en opleiding
11. eenvoudig onderwijskundig onderzoek uit te voeren

Oordeelsvorming

De afgestudeerde is in staat om:

12. een sociaalwetenschappelijk probleem (in het bijzonder op het terrein van de onderwijskunde) te formuleren en te analyseren
13. onderwijskundig onderzoek kritisch te beoordelen
14. sociaalwetenschappelijke publicaties zowel in theoretisch als in empirisch opzicht kritisch te evalueren
15. de onderwijskunde te positioneren ten opzichte van andere disciplines en wetenschapsfilosofische tradities

Communicatie

De afgestudeerde is in staat om:

16. schriftelijk en mondeling te rapporteren over (de analyse van, of onderzoek naar) een sociaalwetenschappelijk probleem, zowel aan vakgenoten als aan een breder publiek
17. zelfstandig en in groepsverband te werken

Leervaardigheden

De afgestudeerde heeft:

18. vaardigheden die noodzakelijk zijn om zich als onderwijskundige professioneel te blijven ontwikkelen.

Eindkwalificaties versus het domeinspecifiek referentiekader

In de zelfstudie wordt beschreven in vergelijking met het domeinspecifiek referentiekader, sprake is van een brede opleiding waarin studenten kennis ontwikkelen van en inzicht verkrijgen in:

- de relatie van het vakgebied van de onderwijskunde met ondersteunende wetenschappen, met name pedagogiek, psychologie, (onderwijs)sociologie en (wetenschaps)filosofie;
- curriculum- en instructietheorieën;
- de inrichting van het onderwijs, zowel in historische als in beleidsmatige en internationaal vergelijkende zin;
- vraagstukken rond het gebruik van ICT in het onderwijs;
- vraagstukken rond schoolorganisatie, schoolleiderschap en onderwijsbeleid;
- de rol van de docent en de leeromgeving bij het ondersteunen van leerprocessen van leerlingen;
- methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek.

Daarnaast beoogt de opleiding dat studenten bovenstaande aspecten kunnen inzetten binnen en betrekken op de beroepspraktijk. De nadruk ligt daarbij op:

- het vermogen om wetenschappelijk onderzoek te beoordelen op zowel deugdelijkheid van de gehanteerde methoden als op achterliggende visie en de relevantie van de resultaten voor de onderwijspraktijk;
- het vermogen om resultaten van onderzoek schriftelijk en mondeling te presenteren;
- het vermogen om opgedane kennis over en inzicht in onderwijskundige theorievorming in te zetten binnen en te betrekken op concrete onderwijssituaties.

Eindkwalificaties versus de Dublin Descriptoren

Dublin descriptoren	Kwalificaties bachelor	Eindtermen opleiding (oude versie)	Eindtermen opleiding (nieuwe versie)
1. Kennis en inzicht	Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voorgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	1 t/m 7	1 t/m 8
2. Toepassen kennis en inzicht	Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	8 t/m 10	9 t/m 11
3. oordeelsvorming	Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.	11 t/m 15	12 t/m 15
4. communicatie	Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	16 t/m 18	16 en 17
5. leervaardigheden	Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	19	18

Masteropleiding Onderwijskunde

Eindtermen bacheloropleiding Onderwijskunde

Kennis en inzicht

De afgestudeerde heeft grondige en specialistische kennis van en inzicht in:

1. theorieën en bevindingen én methoden en technieken binnen de onderwijskunde alsmede van onderwerpen binnen of buiten de onderwijskunde die voor gebruik van genoemde theorieën en bevindingen van belang zijn.

Toepassen kennis en inzicht

De afgestudeerde is in staat tot:

2. het toepassen van onderwijskundige kennis binnen een voor de onderwijskunde relevant werkerterrein en dit te relateren aan empirisch onderzoek en theoretische posities binnen de onderwijskunde.

Oordeelsvorming

De afgestudeerde is in staat om:

3. nieuwe kennis met betrekking tot de sturing en inrichting van onderwijs te produceren
4. zelfstandig empirisch onderwijskundig onderzoek uit te voeren
5. complexe onderwijskundige vraagstukken vanuit verschillende theoretische perspectieven te analyseren en empirisch te onderbouwen

Communicatie

De afgestudeerde is in staat om:

6. te rapporteren over (de analyse van) complexe onderwijskundige vraagstukken, aan vakgenoten en aan een breder publiek

Leervaardigheden

De afgestudeerde heeft:

7. bereidheid tot het herzien van eigen standpunten in de beroepssituatie

Eindkwalificaties versus het domeinspecifiek referentiekader

In relatie tot het domeinspecifiek referentiekader (zie Bijlage 3) is op te merken dat deze eindkwalificaties met name betrekking hebben op de eerste drie genoemde indicatoren. Zo leren studenten om complexe onderwijskundige vraagstukken en onderzoeksresultaten vanuit verschillende theoretische perspectieven te analyseren. Studenten passen de verworven kennis, vaardigheden en inzichten toe bij het analyseren van beleidsvraagstukken en problemen uit de beroepspraktijk, alsmede bij het adviseren van die praktijk. Kennis, vaardigheden en inzicht worden tevens ingezet tijdens het zelfstandig opzetten en uitvoeren van onderwijskundig onderzoek waarover wordt gerapporteerd in de masterscriptie.

Eindkwalificaties versus de Dublin Descriptoren

Dublin descriptoren	Kwalificaties masteropleiding	Eindtermen opleiding
1. Kennis en inzicht	Heeft aantoonbare kennis en inzicht, gebaseerd op de kennis en het inzicht op het niveau van de bacheloropleiding onderwijskunde en die deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.	1
2. Toepassen kennis en inzicht	Is in staat om kennis en inzicht en probleem-oplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.	2
3. Oordeelsvorming	Is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen	2, 3, 4, 7
4. Communicatie	Is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.	6
5. Leervaardigheden	Bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie op specialistisch (post-master) niveau aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.	7

Bijlage 5: Curricula

Legenda:

nbn: nog niet bekend (vak heeft nieuwe opzet of wordt pas m.i.v. 2012-2013 gegeven)

Werkvormen:

CP: computerpracticum

HC: hoorcollege

HC/WC: combinatie van een hoorcollege en een interactief werkcollege

I: individuele begeleiding op afspraak

PG: practicumgroep

Toetsvormen:

O: opdrachten

OT: open boek tentamen

P: presentatie

S: schriftelijk product, bijv. onderzoeksverslag, paper, artikel, ontwerp, scriptie

T: tentamen

TH: take home tentamen

Curriculum van de bacheloropleiding Onderwijskunde

Herziene programma bacheloropleiding Onderwijskunde

Jaar 1 vanaf 2010-2011					
Vak	EC	Werkvorm	Toetsvorm	Eindterm (huidige versie)	Eindterm (nieuwe versie)
Inleiding Pedagogiek	6	HC/PG	2 x T, O	3, 9, 13, 15, 16	5, 14, 15, 16
Inleiding onderwijskunde	6	HC/PG	2 x T, O	1, 2, 3, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16	1, 2, 3, 4, 6, 9, 12, 15, 16, 17, 18
Geschiedenis	6	HC/PG	T, O	1, 2, 4, 8, 11, 13, 15, 16	1, 2, 3, 5, 6, 8, 13, 14, 16
AMLS	9	HC/PG	T	7, 9, 11, 12, 13, 16, 17, 18	7, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18
Argumentatieleer	3	HC/PG	S	11, 12, 13, 16	12, 14, 16
Beleid	6	HC/PG	T, O	1, 2, 4, 8, 11, 13, 14	1, 2, 4, 8, 12, 13, 14
Filosofie	6	HC/PG	T, O	3, 6, 13, 15	5, 8, 14, 15
Sociale Pedagogiek	6	HC/PG	T, O	3, 5, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 18	4, 5, 6, 12, 14, 16
Psychologie	9	HC/PG	T, O	3, 7, 11, 12, 13, 15	5, 7, 12, 14, 15
Onderzoeksvoorstel	3	HC/PG	S	7, 11, 12, 13, 16, 18	7, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18
Practicumgroepen	lint	PG	S	9, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19	7, 12, 14, 16, 17, 18

Jaar 2 vanaf 2011-2012					
Vak	EC	Werkvorm	Toetsvorm	Eindterm (huidige versie)	Eindterm (nieuwe versie)
Onderwijskunde theorie en contexten I: onderwijspedagogische tradities	6	HC/WC	TH	1, 3, 4, 8, 11, 13, 15, 16	1, 4, 5, 6, 8, 9, 12, 13, 15
Onderwijskunde theorie en contexten II: globalisering en onderwijs	6	HC/WC	TH	1, 3, 4, 11, 12, 13, 15, 16	1, 4, 5, 6, 8, 9, 12, 13, 14, 17

Curriculumstudies	6	HC/WC	O, S, TH	1, 12, 13, 15	1, 9, 10, 12, 14, 16
Instructie en leren	6	HC/WC/I	S, TH	1, 5, 8, 12, 13, 14, 16	1, 4, 9, 10, 11, 13, 16
ICT en onderwijs	6	HC/WC	S, OT	1, 7, 11, 12, 14, 16, 17	1, 3, 4, 8, 9, 10, 14, 16, 17
Wetenschapsfilosofie	6	HC/WC	n nb	1, 6, 7, 12, 13	1, 6, 8, 12, 14
TMLS	9	HC/PG/C P	T	7, 9, 11, 12, 13	7, 11, 12, 14, 18
Cognitieve ontwikkeling en leerproblemen	6	HC/WG	T	1, 5, 6	1, 4, 9, 12, 14
Keuze	9	-	-	-	

Jaar 3 vanaf 2012-2013

Vak	EC	Werkvorm	Toetsvorm	Eindterm (huidige versie)	Eindterm (nieuwe versie)
Testconstructie en onderzoeksverslaglegging	6	n nb	n nb	7, 11, 12, 13, 16, 18	7, 11, 12, 13, 14, 16, 18
Onderwijsbeleid, beleidsvorming en media	9	HC	2 x S	1, 2, 8, 11, 12, 13, 14	1, 2, 8, 11, 12, 13, 14, 16, 17
Onderwijs sociologie	6	HC/WC	TH	1, 2, 3, 4, 11, 13, 15	1, 3, 4, 5, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16
Schoolorganisatie	6	n nb	n nb	-	n nb
Onderzoekspracticum	15	WC/I	S, P	7, 11, 12, 16, 17, 18	7, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 18
Bachelorscriptie	9	I	S	11, 12, 13, 16, 17	9, 12, 13, 14, 16, 17, 18
Keuze	9	-	-	-	

Curriculum van de masteropleiding Onderwijskunde

Programma masteropleiding Onderwijskunde

Naam vak	EC	Werkvorm	Toetsvorm	Eindkwalificaties
Beleid en organisatie van onderwijs	6	HC/WC	S	1, 2, 6
Onderwijsleerprocessen	6	HC/WC	OT	1, 2, 5
Masterclass onderwijsonderzoek	6	HC/WC	O/S	1, 2, 5, 6
Onderwijs en diversiteit	6	HC/WC	OT/S	1, 2, 3, 5, 6
Masterstage	12	I	S	2, 6, 7
Masterscriptie	24	I	S/P	1, 2, 3, 4, 5, 6

Bijlage 6: Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Instroom en rendement bacheloropleiding Onderwijskunde

Cohortomvang en samenstelling

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
03/ 04	2	0	3	0	3	8
04/ 05	5	0	10	1	3	19
05/ 06	4	3	2	0	1	10
06/ 07	10	1	6	0	3	20
07/ 08	7	2	4	1	4	18
08/ 09	10	3	5	0	2	20
09/ 10	9	3	9	0	1	22

* HBO is incl. schakelstudenten

Instroom (voorkomen1 en totaal) uitgesplitst naar geslacht

	Voorkomen1			Totaal		
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
	<i>Absoluut</i>	<i>Percentage</i>		<i>Absoluut</i>	<i>Percentage</i>	
03/ 04	8	13	88	16	19	81
04/ 05	19	26	74	25	24	76
05/ 06	10	20	80	14	29	71
06/ 07	20	30	70	28	29	71
07/ 08	18	28	72	23	30	70
08/ 09	20	35	65	28	36	64
09/ 10	22	23	77	25	24	76

Uitval bachelorstudenten (VWO instroom)

Cohort	Omvang cohort	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar		Selectiviteit van 1e jaar
		Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal <4				
03/ 04	2					
04/ 05	5	40	40	40		100
05/ 06	4	25	50	50		50
06/ 07	10	30	30	60		50
07/ 08	7	57	71	*71		*80
08/ 09	10	20	*30			
09/ 10	9	*22				

Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en hoop binnen instelling)(VWO instroom)

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
	Absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is						
03/ 04	1							
04/ 05	3							
05/ 06	3							
06/ 07	7	70	43	43				
07/ 08	3							
08/ 09	8	80						
09/ 10	7	78						

Aantallen inkomende (buitenlandse) en uitgaande (eigen) studenten bacheloropleiding

	Inkomende studenten *	Uitgaande studenten
2006-2007	4	0
2007-2008	6	3
2008-2009	9	2
2009-2010	11	0
2010-2011	14	2

* Studenten in bacheloropleiding Onderwijskunde én bacheloropleiding Pedagogiek samen

Instroom en rendement masteropleiding Onderwijskunde

Cobortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom

(voltijd) Jaar	Univ.	NL	HBO	Buiten HO	Totaal
04/ 05	0	1	0	1	2
05/ 06	5	0	0	1	6
06/ 07	3	0	0	0	3
07/ 08	6	4	0	0	10
08/ 09	9	3	0	0	12
09/ 10	8	2	0	0	10
(deeltijd)					
04/ 05	0	1	0	0	1
05/ 06	6	2	0	0	8
06/ 07	7	0	0	0	7
07/ 08	8	2	0	0	10
08/ 09	16	0	0	0	16
09/ 10	8	2	0	0	10

Instream master

Cohort	Totaal			Voltijd			Deeltijd/duaal		
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
04/ 05	3	1	2	2	1	1	1	0	1
05/ 06	14	6	8	6	2	4	8	4	4
06/ 07	10	4	6	3	1	2	7	3	4
07/ 08	20	5	15	10	2	8	10	3	7
08/ 09	28	3	25	12	2	10	16	1	15
09/ 10	20	4	16	10	1	9	10	3	7

Studieduur masteropleiding naar onderwijsberkomst

afstudeercohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	N geslaagd	duur opleiding (gemiddeld in mnd)	N geslaagd	duur opleiding (gemiddeld in mnd)	N geslaagd	duur opleiding (gemiddeld in mnd)	N geslaagd	duur opleiding (gemiddeld in mnd)
(voltijd)								
05/ 06	4	11	1	17			2	14
07/ 08	1	24						
08/ 09	3	21	1	17				
09/ 10	5	14	3	31				
(deeltijd)								
05/ 06	1	10						
06/ 07	4	17	1	22				
07/ 08	4	19						
08/ 09	4	23						
09/ 10	10	26	1	29				

Geslaagden per jaar (voltijd en deeltijd)

Cohort	N geslaagden
04/ 05	0
05/ 06	8
06/ 07	5
07/ 08	5
08/ 09	8
09/ 10	19

Masterrendement (eigen gegevens; bron: ISIS)

Jaar	Cohort N totaal / deeltijd	Geslaagd < 1 jaar voltijd	Geslaagd < 1 jaar deeltijd	Geslaagd in 2 jaar voltijd	Geslaagd in 2 jaar deeltijd	Geslaagd in 3 jaar voltijd	Geslaagd in 3 jaar deeltijd	Gem. behaalde studiepoint 1 ^e jaar voltijd	Gem. behaalde studiepoint 1 ^e jaar deeltijd
05/06	12/dt 8	4	-	-	-	-	-	57.5	28.3
06/07	10/dt 7	-	1	2	3	1	-	15.0	27.5
07/08	20/dt 10	-	-	3	1	2	4	25.7	9.1
08/09	24/dt 13	1	2	4	1	nvt	nvt	29.0	23.3
09/10	20/dt 10	2	2	nvt	nvt	nvt	nvt	26.5	27.0

Personeel bachelor- en masteropleiding Onderwijskunde

Formatie en de docentcapaciteit ten behoeve van de bachelor- en masteropleiding Onderwijskunde, peildatum 1 juli 2011.

Categorie	Vrouw		Man		Totaal		%Dr.	Aantal onderwijsuren	Specialisatie Lid OZsch.
HL	1	1,0			1	1,0	100%	840	owk, ICO
UHD	1	1,0	2	1,6	3	2,6	100%	2620	owk, ICO
UD	1	0,4	1	1	2	1,4	100%	1411	owk, ICO
Promovendi	6	5,6			6	5,6	nvt	940	owk, ICO
Docenten	1	0,8	1	0,6	2	1,4	50%	2352	owk
Onderzoekers	1	0,8	2	1,4	3	2,2	100%	nvt	owk, ICO
<i>Totaal</i>	11	9,6	6	4,6	17	14,2		8163 (= 4,8 fte)	

Bijlage 7: Bestudeerde bijlagen en documenten

1. *Verslagen:*
 - a. Vergaderingen opleidingscommissie + jaarverslag
 - b. Vergaderingen examencommissie + jaarverslag
 - c. Vergaderingen Board College & Graduate School

2. *Algemene stukken*
 - a. UvA Instellingsplan
 - b. Kader toetsbeleid UvA
 - c. Rapport facultaire commissie werkdruk
 - d. Projectvoorstel BKO
 - e. Informatie van studievereniging COMENIUS

3. *Studenttevredenheidsonderzoek (NSE)*

4. *Vakinformatie per vak**, wisselende informatie per vak: studiehandleiding, (selectie van) literatuur, opdrachten/tentamens en normering of nakijkmodellen (waar van toepassing), studentenwerk, evaluaties. B, c en d betreft een selectie van vakken die gezamenlijk met studenten Pedagogische wetenschappen wordt gevolgd. Van deze vakken is de studiehandleiding en een selectie van literatuur beschikbaar.

Bacheloropleiding Onderwijskunde

0. Practicumonderwijs propedeuse
- a. Inleiding onderwijskunde
- b. Sociale pedagogiek
- c. Filosofie
- d. Cognitieve ontwikkeling en leerproblemen
- e. Curriculumstudies
- f. Instructie en leren
- g. Onderwijskunde, theorie en contexten 1
- h. Onderwijskunde, theorie en contexten 2
- i. Onderwijssociologie
- j. ICT en onderwijs
- k. Beleid, beleidsvorming en media
- l. Onderzoekspracticum
- m. Bachelorscriptie

Masteropleiding Onderwijskunde

- n. Onderwijsleerprocessen
- o. Beleid en organisatie
- p. Onderwijs en diversiteit
- q. Masterclass onderwijsonderzoek
- r. Stage
- s. Masterscriptie

Bij de volgende vakken waren voorbeelden inzichtelijk van opdrachten waarmee ontwerpvaardigheden worden geoefend en/of getoetst.

- Curriculumstudies: ontwerp is mogelijk onderdeel van paper
- Instructie en leren: praktische opdracht, o.a. gericht op aanwijzingen voor verbetering instructie
- ICT en onderwijs: advies voor een basisschool
- Onderwijs en diversiteit: beleidsadvies voor een school/onderwijsinstelling
- Masterclass Onderwijsonderzoek: onderzoeksontwerp
- Stage: adviezen, interventies, curriculummateriaal

Studentnummers van de geselecteerde bachelorscripties

5839270	5696151	5622328	5615682	0215082
5932882	0585513	5682886	0354015	0570621
5737664	5737826	0501131	5966620	5792584

Studentnummers van de geselecteerde masterscripties- voltijd

0590185	5626390	0467626		
5839033	0525081			
5839009	0585513			

Studentnummers van de geselecteerde masterscripties- deeltijd

8811415	5651107	0566039	0556122	5995434
5753775	9876162	5764955	5672392	0558567
0511064	5724023	0543527	5998913	0567698

Bijlage 8. Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: PRDF. DR. J. VAN NERVENBOUYER
KOLINKSESDIENST 121
ADRES: 6215 KA HAASVELDT

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: HAASVELDT DATUM: 23/2/2012

HANDETEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Peter van Petegem
ADRES: Waverenbaanstraat 149
2570 Duffel - België

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Duffel DATUM: 23/2/12

HANDETEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE *Prof. dr. Regina H. Mulder*

NAAM:

ADRES: *Bgm. Lindstraße 20 Postf. BAD ABBACH
DEUTSCHLAND*

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING: *Onderwijskunde*

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING: *Univ. v. Amsterdam*

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Regensburg* DATUM: *28.2.2012*

HANDTEKENING: UNIVERSITÄT REGENSBURG
Lehrstuhl für Pädagogik II
Prof. Dr. Regina Mulder

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Brenda Zandberg*

ADRES: *Emmachaart 40, bgs AV Diemen*

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Diemen* DATUM: *23 februari 2012*

HANDTEKENING:

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *P. J. Suits*

ADRES: *Witbreuksweg 377-011 7522 ZA Enschede*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Enschede*

DATUM: *23-02-2012*

HANDTEKENING:

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Nikki Verveput*

ADRES: *Catharinesingel 56, Utrecht*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Utrecht*

DATUM: *30 januari 2012*

HANDTEKENING:

1

Bijlage commissiesamenstelling Onderwijskunde

	Universiteit van Amsterdam	Universiteit Utrecht	Universiteit Twente	Rijksuniversiteit Groningen	Open Universiteit
Bezoek	2 maart 2012	5 april 2012	5 juni 2012	22 mei 2012	18 juni 2012
Voorzitter	prof. dr. J. G. Van Merriënboer	prof. dr. J. G. Van Merriënboer	prof. dr. J. G. Van Merriënboer	prof. dr. J. G. Van Merriënboer	prof. dr. P. Van Petegem
Inhoudelijk	prof. dr. P. Van Petegem	prof. dr. P. Van Petegem	prof. dr. P. Van Petegem	prof. dr. P. Van Petegem	prof. dr. J. Elen
Inhoudelijk	prof. dr. R.H. Mulder	prof. dr. M. Valcke	prof. dr. M. Valcke	prof. dr. M. Valcke	prof. dr. R.H. Mulder
Werkveld	drs. B. Zandsteeg	drs. S. Langerak	drs. B. Zandsteeg	drs. B. Zandsteeg	drs. B. Zandsteeg
Student-lid	P. Smits	P. Smits	T. Hoogerwaard BSc	T. Hoogerwaard BSc	T. Hoogerwaard BSc
Secretaris	N.M. Verseput MSc	Drs. T Buising	Drs. T Buising	Drs. T Buising	N.M. Verseput MSc

Instelling:	Opleiding (CROHO-nummer):	Variante(n):	Vervaldatum accreditatie:
Rijksuniversiteit Groningen	M Onderwijskunde (66613)	Voltijd	31-12-2013
Universiteit Twente	B Onderwijskunde (56613)	Voltijd	31-12-2013
	M Educational Science and Technology (60023)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
Universiteit Utrecht	B Onderwijskunde (56613)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
	M Onderwijskunde (66613)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
Universiteit van Amsterdam	B Onderwijskunde (56613)	Voltijd	31-12-2013
	M Onderwijskunde (66613)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
Open Universiteit	M Onderwijswetenschappen (60099)	Deeltijd	31-12-2013